

Sprawozdanie z działania wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w roku akademickim 2012/2013

1. MONITOROWANIE STANDARDÓW AKADEMICKICH

Proces monitorowania standardów akademickich na Wydziale Prawa UwB odbywa się według następujących kryteriów zawartych w § 3 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. ze zm. wprowadzonymi Uchwałą nr 1170 z dnia 21 grudnia 2011r.):

- 1) *systematyczna analiza i ocena na wszystkich kierunkach studiów na Wydziale Prawa UwB kadry naukowo- dydaktycznej pod kątem:*
 - a) *zapewnienia minimum kadrowego zgodnie z wymogami rozporządzenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego określającego warunki, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne Uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia*

Określenie minimum kadrowego dla kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Prawa UwB na rok akademicki 2012/2013 odbyło się w oparciu o przepisy Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445) wydanego na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3 pkt 1, 2 i 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. — Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) oraz przepisy wewnętrzuczelniane i wewnętrzwydziałowe¹ dotyczące monitorowania standardów akademickich w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

Przy zaliczaniu do minimum kadrowego nauczycieli akademickich uwzględniono szereg następujących kryteriów:

- Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada dorobek w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku.

¹ Uchwała nr 1197 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie monitorowania standardów akademickich w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

- Każdy obszar kształcenia, do którego przyporządkowano kierunek studiów, powinien być reprezentowany w minimum kadrowym przez co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek w obszarze wiedzy odpowiadającym temu obszarowi kształcenia.
- Do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia są wliczani nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów. Do minimum kadrowego studiów drugiego stopnia są wliczani nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy.
- Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra.
- Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów (administracja, europeistyka, bezpieczeństwo narodowe) stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów (administracja, europeistyka, bezpieczeństwo narodowe) stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Minimum kadrowe dla jednolitych studiów magisterskich na kierunkach studiów, związanych z kształceniem w zakresie prawa stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej ośmiu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.
- Stosunek liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla danego kierunku studiów, do liczby studentów na tym kierunku nie może być mniejszy niż: 1:160 - dla kierunków studiów w obszarze nauk społecznych (administracja, europeistyka, bezpieczeństwo narodowe, prawo).

Systematyczna ocena składu i jakości kadry nauczającej na danym kierunku studiów

jest elementem monitorowania standardów akademickich i polega na co najmniej dwukrotnym sprawdzeniu w ciągu roku akademickiego (przed rozpoczęciem semestru zimowego oraz przed rozpoczęciem semestru letniego) czy zachowane są wymogi Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445). Analizy i oceny kadry naukowo - dydaktycznej pod kątem zapewnienia minimum kadrowego dokonuje Dziekan we współpracy z Prodziekanami w oparciu o karty obciążeń dydaktycznych pracowników zatrudnionych na Wydziale.

Minima kadrowe dla wszystkich kierunków i poziomów kształcenia prowadzonych na Wydziale ustalono przed rozpoczęciem roku akademickiego 2012/2013 i dokonano powtórnego sprawdzenia ich prawidłowości przed rozpoczęciem semestru letniego 2012/2013.

b) działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana

Zgodnie z Uchwałą Rady Wydziału Prawa z dnia 28.04.2006 r. (ze zm.), nauczyciele akademicy są zobowiązani do złożenia Dziekanowi dwa razy w roku sprawozdania z prowadzonej przez nich działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Sprawozdania niesamodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych opiniują kierownicy Katedr lub Zakładów.

W roku akademickim 2012/2013 systematyczna analiza i ocena kadry naukowo-dydaktycznej pod kątem działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana polegała na zapoznaniu się ze złożonymi przez pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych oraz dydaktycznych sprawozdaniami, w których sprawozdający wskazywali na pozycje naukowe opublikowane w okresie sprawozdawczym oraz wskazywali liczbę uzyskanych punktów według zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym (Dz. U. 2012 r. poz. 877) oraz w oparciu o Komunikat MNiSW z dnia 21 grudnia 2012, poprzedzony komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 września 2012 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikacje w tych czasopismach.

Ocena działalności naukowej nauczycieli akademickich odbyła się we wrześniu 2012 r. oraz w lutym 2013 r. Nastąpiła ona, w szczególności, w oparciu o aktywność publikacyjną, kierowanie i wykonawstwo w projektach badawczych, uczestnictwo w konferencjach krajowych i międzynarodowych. W kilku wypadkach nauczyciele nie złożyli wymaganego sprawozdania, więc Dziekan wezwał ich do wywiązania się z tego obowiązku. W kilku przypadkach Dziekan podjął działania mające na celu podniesienie aktywności naukowej nauczycieli akademickich poprzez odbycie indywidualnych rozmów oraz zwrócenie uwagi na potrzebę intensyfikacji działań naukowych.

c) podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich

W roku akademickim 2012/2013 systematyczna analiza i ocena kadry naukowo-dydaktycznej pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich odbywała się na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana i polegała na zapoznaniu się ze złożonymi przez nauczycieli akademickich sprawozdaniami, w których wskazywali oni na odbyte kursy, szkolenia, udział w konferencjach krajowych i międzynarodowych, ich organizację, uczestnictwo w kongresach, sympozjach, zjazdach itp.

Ocena działalności nauczycieli akademickich pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych odbyła się we wrześniu 2012 r. oraz w lutym 2013 r. W kilku wypadkach nauczyciele nie złożyli wymaganego sprawozdania, więc Dziekan wezwał nauczycieli akademickich do wywiązania się z tego obowiązku. W kilku przypadkach Dziekan podjął działania mające na celu podniesienie aktywności poprzez odbycie indywidualnych rozmów oraz zwrócenie uwagi na potrzebę intensyfikacji działań pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich.

W ramach podnoszenia kwalifikacji najbardziej istotny jest rozwój naukowy pracowników, co potwierdzone jest uzyskaniem przez nich tytułu lub stopnia naukowego. W roku akad. 2012/2013 dwóch pracowników uzyskało tytuł profesora, a ośmioro złożyło wnioski o nadanie tego tytułu. Ponadto, trzech pracowników Wydziału Prawa uzyskało stopień doktora habilitowanego, a trzech – wszczęło przewód habilitacyjny. Trzech pracowników uzyskało stopień doktora.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli odbywa się też poprzez przygotowywanie wniosków o finansowanie projektów badawczych. W 2012r. pracownicy złożyli 6 takich wniosków, z czego została podpisana 1 umowa o realizację projektu, a w

2013r. - 13 wniosków, z czego została podpisana 1 umowa o realizację projektu (stan na 18.09.2013r.).

2) *obsady zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich pod kątem zgodności ich kwalifikacji zawodowych (specjalizacja naukowa, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe) z prowadzonymi zajęciami.*

Uwzględniając kwalifikacje zawodowe poszczególnych nauczycieli obsady zajęć dydaktycznych w roku akademickim 2012/2013 dokonywał Dziekan Wydziału w porozumieniu z Kierownikami Katedr i Zakładów, którzy w razie stwierdzenia nieprawidłowości niezwłocznie podejmowali kroki, mające na celu wyeliminowanie tych nieprawidłowości.

Wnioski:

Monitorowanie standardów akademickich na Wydziale Prawa UwB odbywa się systematycznie w sposób prawidłowy. Dotyczy ono, zarówno spełniania wymogów nakładanych przez przepisy prawa, jak i wymogów stawianych przez Dziekana. Wydział wykazuje też dbałość o podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników, zwłaszcza w zakresie uzyskiwania przez nich tytułu lub stopnia naukowego.

W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich należy dążyć do zwiększenia liczby efektywnie składanych wniosków o finansowanie projektów badawczych. Jak co roku, zachęca do tego i wręcz monituje, Dziekan Wydziału Prawa.

2. MONITOROWANIE I DOSKONALENIE PROCESU KSZTAŁCENIA

Proces monitorowania procesu kształcenia na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 4 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.).

W roku akademickim 2012/2013 na Wydziale Prawa na potrzeby monitorowania procesu kształcenia opierającego się na analizie i ocenie programów kształcenia oraz ich realizacji Zarządzeniem Dziekana² powołano na wszystkich kierunkach studiów na dany rok akademicki odpowiednie Zespoły (co stanowi realizację Rekomendacji USDZiDJK dla

² Zarządzenie nr 13 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie powołania zespołów do spraw monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

WSZiDJK). Składają się one z co najmniej trzech nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego na danym kierunku. Zespoły te dokonują analizy i oceny:

- *spójności koncepcji kształcenia,*
- *zgodności zakładanych efektów kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, ich spójności z treściami kształcenia i metodami dydaktycznymi,*
- *zgodności programu studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy i umiejętności niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy kształcenia,*
- *prawidłowości stosowanego systemu punktów ECTS wraz z analizą wykorzystania przez studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych możliwości stwarzanych przez ten system,*
- *zgodności sylabusów poszczególnych przedmiotów z programem studiów oraz zakładanymi efektami kształcenia,*
- *sposobu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatności zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów kształcenia; dostępu studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych do informacji na temat stosowanych zasad oceniania)³,*
- *programu praktyk studenckich wraz z analizą efektów kształcenia uzyskanych podczas ich realizacji (t.j. wykonują zadania określone w § 4 ust. 2 pkt 1-6 i pkt 8 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.)).*

Ponadto Zespoły proponują ewentualne zmiany w programach kształcenia wynikające z monitorowania karier zawodowych absolwentów oraz wyników analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Zespoły po zakończonym roku akademickim, jednak nie później niż do dnia 31. grudnia 2013r. mają przedłożyć Dziekanowi sprawozdania dotyczące monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa. Następnie Dziekan przedłoży Radzie Wydziału sprawozdanie dotyczące monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa w terminie do dnia 31. stycznia 2014 r.

³ Zarządzenie nr 8 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 12 czerwca 2012r. w sprawie weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

Ponadto, mając na uwadze potrzebę realizacji § 4 ust. 2 pkt 7 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu UwB z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) przewidującego ocenę systemu weryfikacji końcowych efektów kształcenia (procesu dyplomowania), Uchwałą Rady Wydziału⁴ przyjęto odpowiednie rozwiązania. W szczególności: określono w niej terminy składania przez promotorów w dziekanatach wykazu tematów prac dyplomowych studentów ostatniego roku studiów przygotowujących w danym roku akademickim prace magisterskie i licencjackie do ich obrony, tryb zatwierdzania tematów prac dyplomowych, a także podstawy i tryb dokonywanej oceny samodzielności pracy. Przyjęto, że przy wykorzystaniu dostępnych środków do czuwania nad samodzielnością przygotowywanej pracy dyplomowej jest zobowiązany jej promotor. W tym celu, w szczególności, wykorzystuje on System Plagiat.pl. Procedurę antyplagiatową określa Regulamin Antyplagiatowy zawierający zasady funkcjonowania systemu Plagiat.pl na Wydziale Prawa⁵. Powyższa uchwała dotyczy też sposobu powoływania przez Dziekana komisji egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 46 ust. 3 Regulaminu studiów) oraz terminu egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 46 ust. 4 Regulaminu studiów)⁶. Natomiast zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego zostały określone Uchwałą Rady Wydziału Prawa z dnia 8 grudnia 2006 r. w sprawie przeprowadzania egzaminów dyplomowych.

Zgodnie z w/w wymogami większość promotorów zrealizowała swój obowiązek związany z dostarczeniem do dziekanatów tematów prac dyplomowych. Jednakże, nie zawsze okazywał się on terminowo możliwy do realizacji, głównie ze względu na trudności leżące po stronie studenta (w szczególności brak jego kontaktu z promotorem).

Na potrzeby oceny samodzielności prac dyplomowych w okresie 25.01.2013-16.09.2013 System Plagiat.pl. dokonał analizy 810 prac dyplomowych 793 studentów. Różnica w liczbie studentów i sprawdzonych prac wynika z potrzeby poddania przez system ponownemu sprawdzeniu (po analizie przez promotora) poprawionej przez studenta pracy.

W ramach realizacji § 4 ust. 3 i ust. 4 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu UwB z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) na Wydziale opracowano procedury zatwierdzania,

⁴ Uchwała nr 1198 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie systemu weryfikacji końcowych efektów kształcenia dotyczących procesu dyplomowania.

⁵ Zarządzenie nr 14 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu antyplagiatowego określającego zasady funkcjonowania na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku Systemu Plagiat.pl (wraz z załącznikami).

⁶ Także: Komunikat nr 3 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie warunków przystąpienia do egzaminu dyplomowego.

monitorowania programów i ich efektów⁷. Przy tegorocznej analizie i ocenie programów kształcenia przez odpowiednie zespoły zgodnie z powołaną Uchwałą będą brane pod uwagę wyniki analiz z Raportu obejmującego badanie losów Absolwentów UwB z rocznika 2011 – 2012, zawierającego analizy dotyczące monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa⁸, a także wyniki analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.

W ramach realizacji Rekomendacji USDZiDJK dla WSZiDJK pracownicy Wydziału w celu pozyskania kandydatów z zagranicy przygotowali obcojęzyczną ofertę studiów na kierunku Europeistyka (II stopnia, st. stacjonarne) w dwóch językach: j. angielskim i j. rosyjskim. Niestety, pomimo podjętych wysiłków i promocji, ze względu na zbyt małą liczbę osób zainteresowanych, studia te nie zostały uruchomione.

Zgodnie z § 4 ust. 5 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu UwB z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) Wydział zapewnia publiczną dostępność programów kształcenia, systemu ich oceny oraz weryfikacji. Jak co roku, odbywa się to poprzez zamieszczenie tych informacji na stronie internetowej Wydziału Prawa.

Wnioski

W roku akademickim 2012/2013 Wydział Prawa podjął szereg działań dostosowujących Wydziałowy System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia do wymogów § 4 ust. 2 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu UwB z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) obowiązujących od analizowanego roku. Przedsięwzięcia te miały, zarówno charakter organizacyjny (rozpoczęcie działalności przez kolegialne zespoły), jak i prawny (uregulowanie poprzez uchwały i zarządzenia dotyczące kwestii związanych z dbałością o samodzielność prac dyplomowych).

Jednakże, ze względu na czas przygotowywania niniejszego Sprawozdania (tj. koniec września 2013r.), niemożliwa jest pełna ocena monitorowania procesu kształcenia opierającego się na analizie i ocenie programów kształcenia oraz ich realizacji na Wydziale Prawa w roku akademickim 2012/2013. Wynika to z faktu nie zakończenia prac przez właściwe do tego zespoły. Zatem, jego pełna ocena będzie możliwa po zakończeniu ich prac i przedstawieniu przez nich wniosków.

Natomiast należy uznać, że System Plagiat.pl. sprawdza się w praktyce. Służy

⁷ Zarządzenie nr 7 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 12 czerwca 2012r. w sprawie procedur zatwierdzania, monitorowania programów i efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

⁸ Raport skrócony. Badanie Losów Absolwentów UwB. Rocznik 2011-2012. Wydział Prawa. Raport został uzyskany z Biura Karier UwB.

podniesieniu jakości przygotowywanych przez studentów prac dyplomowych.

Ponadto, Wydział Prawa zadbał o rozwój oferty kształcenia w językach: angielskim i rosyjskim na jednym z prowadzonych kierunków.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w procesie kształcenia⁹, w opinii 683 badanych (co stanowi 15,9% uprawnionych), tj. studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, zarówno I, jak i II stopnia oraz doktorantów¹⁰, a także słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły następujące rezultaty. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 1. Ogólna ocena kierunków studiów w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena kierunków studiów	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) Czy biorąc pod uwagę wszystkie możliwe do pomyślenia aspekty procesu kształcenia, jesteś zadowolony(a) z odbywanych studiów?	27,90	59,77	8,52	2,79	1,03
B) Czy uważasz, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	18,14	53,10	14,16	11,21	3,39
C) Czy uważasz, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	18,05	65,38	11,39	4,44	0,74
D) Czy uważasz, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, wykładów monograficznych itp.) jest wystarczająca?	19,73	48,49	15,81	11,30	4,67
E) Czy uważasz, że na Twoich studiach powinno być więcej zajęć praktycznych niż obecnie?	49,19	21,42	12,85	13,74	2,81
F) Czy zależałoby Ci na tym, by intensywność nauki na Twoim kierunku była większa niż obecnie?	13,50	19,29	25,07	33,38	8,75

Wyniki zbiorcze ukazują, że zdecydowana większość badanych bardzo pozytywnie ocenia swój kierunek studiów. Z odbywanych studiów (zdecydowanie tak i raczej tak) zadowolonych jest 87,67% badanych. Jako wystarczającą dostępność i jakość pomocy

⁹ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 16.09.2013 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

¹⁰ Dane obejmują wyłącznie wyniki badań przeprowadzonych wśród doktorantów, którzy ujęci są w systemie USOS (tj. Ir. - IIIr.). W związku z tym, rezultaty badań wśród 4 doktorantów IV r. uzyskane na podstawie ankiety papierowej, ze względu na trudności z wiarygodnym połączeniem wszystkich danych, nie zostały uwzględnione w ostatecznym obliczeniu. Zostały jednakże opracowane i przedstawione Dziekanowi Wydziału Prawa.

naukowych i specjalistycznego sprzętu ocenia 71,24%. Za odpowiednie sposoby prowadzenia zajęć i metod nauczania uważa 83,43%. Jako wystarczającą ofertę wyboru przedmiotów dodatkowych ocenia 68,22%. Na potrzebę większej ilości zajęć praktycznych wskazuje 70,61%. Na większej intensywności nauki na kierunku zależy 32,79% badanych.

Tabela nr 2. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy*
	[%] badanych					
A) Wykłady obowiązkowe	28,30	52,44	11,70	0,59	0,59	6,37
B) Ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	32,20	46,44	9,20	1,04	0,30	10,83
C) SeminaRIA i proseminaria	32,08	19,49	6,90	0,60	0,30	40,63
D) Przedmioty fakultatywne	17,89	31,58	8,12	0,60	0,00	41,80
E) Lektoraty	18,67	28,77	14,31	4,37	1,96	31,93
F) Warsztaty i laboratoria	4,45	9,66	4,75	0,61	0,46	80,06
G) Praktyki i zajęcia poza uczelnią	11,18	17,30	8,27	2,14	1,23	59,88
H) Sensowność i przydatność prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	14,18	39,67	26,09	3,02	1,66	15,38
I) Indywidualne konsultacje	23,50	39,17	11,06	0,46	0,15	25,65

* - Nie dotyczy- oznacza brak tego rodzaju zajęć podczas studiów badanych.

Wyniki zbiorcze ukazują, że spośród form zajęć prowadzonych na Wydziale Prawa badani najwyżej ocenili wykłady obowiązkowe (80,74%) i ćwiczenia (78,64%), a w następnej kolejności - indywidualne konsultacje (62,67%), sensowność i przydatność prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania (53,85%), seminaRIA i proseminaria (51,57%), przedmioty fakultatywne (49,47%) oraz lektoraty (47,44%).

W toku badań część studentów wskazywała też na możliwości zmian w celu poprawy ogólnej jakości kształcenia na Wydziale Prawa. Dotyczyły one potrzeb:

- zwiększenia ilości „przedmiotów zawodowych” i godzin nauki języków obcych
- większej ilości godzin praktyk/staży
- zwiększenia ilości godzin niektórych przedmiotów (np. prawa cywilnego, postępowania administracyjnego, prawa podatkowego)
- wprowadzenia niektórych przedmiotów (np. wymaganych na egzaminie na aplikacje, jak Prawo energetyczne), czy szkoleń z zakresu „wymowy sądowej”

- rozwiązywania większej ilości przypadków
- zwiększenia liczby ćwiczeń na studiach niestacjonarnych
- zwiększenia wymagań wykładowców wobec studentów podczas egzaminów
- prowadzenia ćwiczeń, przede wszystkim, w godzinach porannych
- prowadzenia egzaminów na studiach niestacjonarnych wyłącznie w weekendy
- uaktualnienia niektórych sylabusów
- większego skorelowania wykładu z materiałem egzaminu
- zmniejszenia intensywności (ilość zajęć) na ostatnim roku studiów magisterskich
- zwiększenia „punktualności” wykładowców przy wpisywaniu ocen do systemu USOS.

Pojedyncze postulaty doktorantów dotyczyły potrzeby wprowadzenia zajęć z języka obcego, a słuchaczy studiów podyplomowych - dostosowania sposobu prowadzenia zajęć przez wykładowców do poziomu słuchaczy (którzy nie zawsze są fachowcami z zakresu podjętych studiów podyplomowych).

Wnioski:

Proces kształcenia na Wydziale Prawa studenci, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych oceniają wysoko. Wyniki badań ankietowych wskazują, że zdecydowana większość badanych jest zadowolona z odbywanych studiów. Na taką opinię składa się pozytywna ocena dostępności i jakości pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu oraz sposobu prowadzenia zajęć i metod nauczania, oferty przedmiotów dodatkowych, odpowiedniej intensywności nauki na poszczególnych kierunkach. Badani najwyżej ocenili przedmioty obowiązkowe (wykłady i ćwiczenia). Większość z nich ceni indywidualne konsultacje.

Na potrzeby doskonalenia procesu kształcenia uwagi i propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Ocena jakości zajęć dydaktycznych na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 5 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Dokonywana jest ona w oparciu o analizę protokołów hospicji¹¹ zajęć oraz o analizę wyników ankietowania dotyczących oceny

¹¹ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem „Protokołu hospicji zajęć dydaktycznych na Wydziale...” stanowiącego Załącznik nr 1 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia

jakości zajęć dydaktycznych¹².

1. Analiza protokołów hospitacji zajęć

Zgodnie z § 6 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) hospitacje zajęć dydaktycznych przeprowadzone zostały przez Kierowników Katedr/Zakładów lub przez osoby upoważnione przez Dziekana. Były one niezapowiedziane, odbyły się w dowolnym terminie zajęć w ciągu semestru. Z hospitacji sporządzone zostały protokoły, który zostały omówione z ocenianym nauczycielem, a następnie przekazane Dziekanowi Wydziału Prawa.

W roku akademickim 2012/2013 Kierownicy Katedr/Zakładów lub wyznaczone przez Dziekana Wydziału Prawa pracownicy samodzielni dokonali hospitacji 39 osób. Oceniono zajęcia 6 magistrów i 33 doktorów. Dokonano hospitacji ćwiczeń (18 osób), seminarium (1 osoba), proseminarium (1 osoba), konwersatorium (1 osoba) oraz wykładów (18 osób).

Z analizy protokołów hospitacji wynika, że u 14 pracowników, zarówno przygotowanie zajęć, ich realizacja oraz kontakt prowadzącego ze studentami zostały ocenione przez hospitujących jako wyróżniające. U kolejnych 19 pracowników wymienione elementy oceny, w większości, zasługiwały na oceny wyróżniające z niewielką liczbą zadowolających. Natomiast u 2 osób zdecydowaną większość ocen stanowiły oceny zadowolające. Ponadto, u 3 pracowników wszystkie wymienione kategorie zostały ocenione jako „tak”, a u 1 osoby jako „+”.

Wobec 21 pracowników hospitujący nie zgłosili żadnych uwag. Wobec pozostałych miały one, zarówno charakter pozytywny, jak i negatywny. Hospitujący chwalili prowadzących w zakresie: „aktywizacji słuchaczy przez prowadzącego (nieraz mimo wykładowej formy zajęć), dostosowywania wykładu do tempa notowania, umiejętności wyjaśniania kwestii problemowych, klarownego wyводу oraz panowania nad proporcją czasu i treści, wysokiego poziomu merytorycznego i organizacyjnego wykładu”. U prowadzących zajęcia wysoko oceniono też „wiedzę, profesjonalizm, ogromną erudycję, przystępny sposób przedstawiania trudnych problemów filozoficznoprawnych, obrazowanie wykładu trafnymi przykładami, bardzo dobry kontakt z grupą, pobudzanie czynnej dyskusji ze studentami, podkreślanie praktycznej strony omawianego zagadnienia, wykorzystywanie orzecznictwa sądowego, stawianie bardzo wysokich wymagań studentom, wykorzystywanie

25 marca 2009 r. (ze zm.).

¹² Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta oceny jakości zajęć dydaktycznych”. stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 16.09.2013 r.

w dydaktyce wielu różnorodnych metod zachęcających studentów do nauki, bogaty zasób wiedzy, umiejętne wykorzystanie osobistych doświadczeń, wartki i płynny tok prowadzonego wykładu, prowadzenie zajęć z dużym doświadczeniem dydaktycznym i zgodnie z ustalonym w sylabusie układem, dobre przygotowanie merytoryczne do zajęć, prowadzenie wykładu w sposób komunikatywny, optymalne ujęcie problematyki”.

Hospitujący zwrócili też uwagę na potrzebę większej samodzielności analiz prowadzonych przez studentów i rozważenia częstszego wykorzystania rzutnika multimedialnego/prezentacji multimedialnej. Wytknęli nielicznym prowadzącym, w szczególności, wypowiedzianie niektórych tez bez uzasadnienia, zbyt wąskie traktowanie przesłanki jednego z omawianych przepisów prawnych, używanie błędnych określeń oraz brak niektórych istotnych treści prowadzonego wykładu. U dwóch pracowników hospitujący podkreślił potrzebę maksymalnego zaangażowania w sfinalizowanie rozprawy habilitacyjnej.

Wobec 25 pracowników hospitujący nie zgłosili żadnych zaleceń. Wobec pozostałych dotyczyły one: potrzeby większego wykorzystywania aktualnego orzecznictwa sądowego, większej aktywizacji studentów, nieco wolniejszego przekazywania wiedzy podczas wykładu, częstszego odwoływania się do prezentacji multimedialnej (ale posługiwania się rzutnikiem tylko na użytek prezentacji), potrzeby posługiwania się przykładami z praktyki oraz dbałości o samodzielne bez notatek analizowanie zagadnień przez studentów. Zwracano uwagę, by każda głoszona teza była uzasadniona. W opinii hospitowanych niektórzy prowadzący powinni zwolnić tempo wykładu oraz poświęcić większą ilość czasu na omawianie przepisów kontrowersyjnych lub niejasnych. Zalecali oni także prowadzenie zajęć we wcześniejszych godzinach lub zmianę sali ze względu na złą akustykę. Radzili utrzymywanie dotychczasowego poziomu wykładu i zainteresowania oraz zachęcali do dalszego doskonalenia procesu dydaktycznego.

2. Analiza wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych

Badania wśród studentów i doktorantów odbyły się zgodnie z § 7 ust. 1 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.), natomiast w związku z potrzebą uregulowania przez Radę Wydziału zasad w sprawie ankietowania słuchaczy studiów podyplomowych Rada Wydziału podjęła stosowną

uchwałę¹³. Pozwoliła ona na ankietowanie słuchaczy na takich samych zasadach jak studentów i doktorantów.

Na podstawie Zarządzenia Dziekana Wydziału Prawa¹⁴ ankietowanie badanych odbyło się w formie elektronicznej poprzez wykorzystanie systemu USOS. Badanie było anonimowe i dobrowolne. Następnie upoważniony przez Dziekana pracownik Pracowni Komputerowej dokonał generowania danych z systemu USOS i ich przygotowania statystycznego. W dalszej kolejności Przewodnicząca Wydziałowego Zespołu do spraw Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia dokonała merytorycznego opracowania wyników badań ankietowych. Ogólne wyniki badania ankietowego udostępniane są prowadzącym zajęcia przez Dziekana podczas ocen okresowych, a szczegółowe wyniki są dostępne są pracownikom w systemie USOS tuż po zakończeniu sesji poprawkowej w semestrze letnim.

W roku akad. 2012/2013 wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych dokonano badań ankietowych w zakresie oceny jakości zajęć dydaktycznych prowadzonych przez wszystkich pracowników. Poprzez system USOS udział w badaniach wzięło 1.989 osób, co stanowi 47,8% uprawnionych. Wypełnili oni 14.938 kwestionariuszy ankiet, co stanowi 24,1% liczby ankiet możliwych do wypełnienia. Wyniki analizy zawarto w poniższych tabelach.

Tabela nr 3. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,69	4,68	4,48	4,29	4,57	4,68	4,59	4,57	4,41	wysoki- 63,41% średni- 32,74% niski- 3,85%

Jak wynika z Tabeli nr 3 wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na

¹³ Uchwała nr 1196 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie zasad ankietowania słuchaczy studiów podyplomowych w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

¹⁴ Zarządzenie nr 12 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie zasad opracowywania danych uzyskanych w ankietyzacji w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

jakość prowadzonych przez nich zajęć ocenione zostały wysoko, przy czym najwyżej-
przygotowanie prowadzącego do zajęć, punktualność oraz dostępność w trakcie dyżurów.

Tabela nr 4. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii studentów Wydziału Prawa w podziale na kierunki

	Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
Prawo	4,67	4,61	4,42	4,18	4,51	4,66	4,53	4,51	4,33	wysoki- 64,39% średni- 31,06% niski- 4,56%
Administracja	4,71	4,71	4,53	4,38	4,61	4,71	4,65	4,62	4,48	wysoki- 65,59% średni- 31,76% niski- 2,65%
Europeistyka	4,73	4,70	4,51	4,32	4,62	4,73	4,60	4,57	4,41	wysoki- 60,56% średni- 35,16% niski- 4,28%
Bezpieczeństwo narodowe	4,69	4,76	4,52	4,37	4,60	4,65	4,60	4,59	4,46	wysoki- 56,51% średni- 38,86% niski- 4,63%

Dane zawarte w Tabeli nr 4 wskazują, że najwyżej studenci ocenili:

- na kierunku Prawo - przygotowanie prowadzącego do zajęć, dostępność w trakcie dyżurów i punktualność;
- na kierunku Administracja- przygotowanie prowadzącego do zajęć, punktualność i dostępność w trakcie dyżurów;
- na kierunku Europeistyka - przygotowanie prowadzącego do zajęć, dostępność w trakcie dyżurów i punktualność;
- na kierunku Bezpieczeństwo narodowe – punktualność, przygotowanie prowadzącego do zajęć i dostępność w trakcie dyżurów.

Na wszystkich kierunkach wymienione aspekty jakości zajęć dydaktycznych zostały wysoko ocenione przez studentów.

Najniżej studenci wszystkich kierunków zgodnie ocenili pomysłowość metod przekazywania wiedzy.

Tabela nr 5 Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii doktorantów Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,92	4,92	4,78	4,71	4,85	4,91	4,83	4,79	4,82	wysoki- 82,68% średni- 16,54% niski- 0,79%

Jak wynika z Tabeli nr 5 wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć na studiach doktoranckich ocenione zostały bardzo wysoko, przy czym najwyżej - przygotowanie prowadzącego do zajęć, punktualność oraz dostępność w trakcie dyżurów.

Tabela nr 6. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,81	4,87	4,77	4,68	4,90	4,80	4,87	4,86	4,71	wysoki- 60,78% średni- 38,56% niski- 0,65%

Dane zawarte w Tabeli nr 6 ukazują, że wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć na studiach podyplomowych ocenione zostały bardzo wysoko, przy czym najwyżej – punktualność, jasność kryteriów oceniania oraz obiektywność oceniania.

Ze analizy jakościowej kwestionariuszy ankiet wynika, że znaczną część zajęć badani oceniali bardzo pozytywnie. Podkreślili, że: „wykładowcy potrafią w bardzo ciekawy sposób przekazać wiedzę i zainteresować studenta daną problematyką, skłaniają studenta do zabierania głosu, prowadzą zajęcia w sposób profesjonalny. Poziom stawianych przez nich wymagań jest bardzo wysoki. Prezentują bardzo wysoki poziom nauczania. Wykłady prowadzone są w przyjemny sposób. Prowadzący klarownie przedstawiają materiał, miło się ich słucha. Wykłady są bardzo fajnie pomyślane, gdyż nie są monologiem prowadzącego a "żywą" dyskusją w relacji prowadzący-student. Wykładowcy w sposób bardzo ciekawy i

pomysłowy, uporządkowany i jasny przekazują wiedzę. Dzięki pracy w grupie na każdych zajęciach student może sprawdzić poziom opanowania wiedzy z właśnie omawianego materiału”. Pozytywne aspekty badani dostrzegali w różnorodności sposobów przekazywania materiału, w prowadzeniu wykładu w dobrym tempie, bez zbędnych dygresji.

W ocenie badanych, prowadzący zajęcia na Wydziale Prawa to, w szczególności: „świetny wykładowca, bardzo fajny prowadzący, wymarzony profesor, znakomity ćwiczeniowiec przejawiający zaangażowanie, mający poczucie humoru, cięte riposty i niezwykłą merytoryczność w jednym, pasjonat prawa, kompetentny, wzorowy nauczyciel, wymagający, o bardzo przyjemnym głosie i dobrej dykcji. Jest sympatyczny, miły, ma doskonałe poczucie humoru, a jednocześnie bardzo wysokie wymagania. Jest osobą życzliwą studentom, obiektywną, konkretną, obowiązkową, punktualną, skrupulatną, wymagającą. Stanowi wzór do naśladowania. Potrafi przekazać wiedzę i zarazić swoją pasją do przedmiotu. Tworzy atmosferę skłaniającą do myślenia i wyrażania własnego zdania. To wzór nauczyciela akademickiego z powołania i wzór cierpliwości. Cechuje go uprzejmość i wysoka kultura osobista. Potrafi sprawić, że atmosfera na egzaminie jest przyjemna, a umysł wolny od stresu. Potrafi zaangażować i zmobilizować grupę. Pracuje na jasnych zasadach, konsekwentnie. Jest sprawiedliwy, wymagający, zawsze dobrze przygotowany do zajęć. Z lekkością tłumaczy najbardziej zawile zagadnienia. Cechuje go szacunek do studenta. Posiada dogłębną znajomość doktryny prawa oraz praktyki jego stosowania. Potrafi zainteresować przedmiotem. Stanowi połączenie rzetelności i otwartego umysłu. Nie pozwala popadać w schematy myślowe. Posiada umiejętność współpracy ze studentem. Prowadzi zajęcia w bardzo kreatywny sposób nakłaniając studentów do samodzielnego myślenia. Wpaja wiedzę użyteczną, stara się przełożyć materiał na "rozum", odchodzi od nauki na pamięć”. O pozytywnej ocenie wykładowców przez studentów stanowią, m.in., komentarze: „wykłady w wykonaniu Pana Profesora to mistrzostwo świata!”, uczęszczanie na ćwiczenia do dra ... było dla mnie zaszczytem”.

Badani wyrazili również krytyczne oceny, zarówno co do jakości zajęć dydaktycznych, jak i postaw prowadzących. Niektóre zajęcia oceniono jako: „przeciętne, nudne, niepotrzebne, niespójne, chaotyczne, okropne, niezrozumiałe, nieklarowne”. Niezadowolenie wywoływał fakt, że nierzadko wiedza przekazywana jest językiem zbyt trudnym, a za niektórych wykładowców zajęcia prowadzą inni. Zastrzeżenia dotyczyły też metod prowadzenia zajęć, gł. korzystania podczas nich tylko z jednej książki, czytania wykładów z kartki i obowiązku przepisywania przez studentów informacji ze slajdów oraz

niewielkiej pomysłowości metod przekazywania wiedzy.

W ocenie badanych, zdarza się, że wykładowca jest „niesympatyczny, wrogo nastawiony do studenta, nieobiektywny”. Zauważono też, że niektórzy prowadzący spóźniają się na zajęcia i egzaminy, zbyt długo sprawdzają kolokwia i prace egzaminacyjne. Nie określają jasnych kryteriów egzaminu/zaliczenia, nie przychodzą na dyżur, nie odpowiadają na e-maile.

Należy zauważyć, że badani doceniają postępy niektórych doktorantów w zakresie metodyki prowadzonych przez nich przedmiotów, ale wobec ich braku są w ocenach bezlitośni.

Zgodnie z § 5 ust. 3 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) informacje dotyczące poszczególnych nauczycieli pochodzące z ankiet i hospitacji są wykorzystywane w okresowych ocenach pracowników.

Wnioski:

Ad.1) i Ad.2). Analiza protokołów hospitacji oraz badań ankietowych wskazuje, że zdecydowana większość pracowników Wydziału Prawa prowadzi zajęcia na bardzo wysokim poziomie. Na uwagę zasługuje ich bardzo dobre przygotowanie do zajęć, dostępność i punktualność. Niektórzy powinni bardziej zróżnicować metody prowadzenia zajęć. Należy zaznaczyć, że negatywne uwagi studentów i postulaty wobec konkretnych pracowników zgłoszone w poprzednim roku akademickim były przedmiotem rozmów z wykładowcami podczas ich okresowych ocen.

W celu podniesienia jakości zajęć dydaktycznych należy dążyć do poprawy metodyki zajęć dydaktycznych, podniesienia jakości zajęć prowadzonych przez doktorantów oraz zwiększenia dyscypliny pracy pracowników. W ramach realizacji tych postulatów w roku akademickim 2013/14 przewiduje się przeprowadzenie stosownego szkolenia oraz indywidualnych rozmów z niektórymi pracownikami.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW

Ocena warunków kształcenia i organizacji studiów na Wydziale Prawa UwB następuje według kryteriów zawartych w § 8 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.).

1) ocena zasobów bibliotecznych, w szczególności ich aktualizowania pod kątem potrzeb

pracowników, studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych oraz ich dostępu do komputerowych baz danych

Biblioteka Wydziału Prawa posiada 14 stanowisk przewidzianych dla katalogów bibliotecznych i komputerowych baz danych. Stan księgozbioru – 41 325 wol. (w tym 34 886 wol. książek, 6 363 wol. czasopism, 171 wol. zbiorów specjalnych (CD, doktoraty)¹⁵.

Biblioteka udostępnia 11 następujących baz: Lex, Lex Polonica Perfecta + Orzecznictwo Sądów Polskich, Legalis + komentarze, Polska Bibliografia Prawnicza (od 1971r.), Czytelnia Czasopism Prawniczych on-line (24 tytuły), Czytelnia książek on-line, HeinOnline (Stowarzyszenie Bibliotek Prawniczych-USA), The Polish Law Collection (wybór polskich aktów prawnych Business Law+Tax Business Law), Wideoteka WATCH DOCS – prawa człowieka (41 pozycji), ARSLEGE – baza testów prawniczych, LEGAL SOURCE – ponad 870 pełnotekstowych czasopism z zakresu prawa, wszystkie bazy Głównej Biblioteki Uniwersyteckiej. Na życzenie użytkowników dane z baz są drukowane, zgrywane na płyty i nośniki PenDrive .

Czytelnia posiada 72 miejsca dla czytelników, Router do Internetu, 1 stanowisko komputerowe dla osób niedowidzących. Udostępnianie ma charakter prezencyjny (na miejscu). Zagwarantowany jest wolny dostęp do półek. Wystawionych jest ok. 7 tysięcy woluminów. W 2012 r. ogółem wpłynęło 2 328 woluminów, w tym 1 921 książek i 407 woluminów czasopism.

Zakupy książek dokonywane są często, z reguły raz na trzy tygodnie. Nowości wydawnicze analizowane są raz na tydzień, powiadomienia przychodzą również pocztą elektroniczną. Czas realizacji zamówień to 3 - 5 dni, a czas opracowania wydawnictw 5 - 7 dni. Wszystkie wydawnictwa z najnowszym stanem prawnym trafiają do czytelnicy. Starsze wycofywane są do magazynu.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie funkcjonowania biblioteki w opinii 683 badanych (co stanowi 15,9% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁶. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 7. Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelni przez studentów,

¹⁵ Stan na dzień 1 września 2013r.

¹⁶ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 16.09.2013 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelni	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Rzadziej
	[%] badanych			
A) Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	3,39	19,49	26,10	51,02
B) Biblioteka Wydziału Prawa	10,73	37,56	30,24	21,46
C) Inna, nie wymieniona wyżej biblioteka	3,58	15,82	20,90	59,70

Jak wynika z Tabeli nr 7 studenci Wydziału Prawa korzystają, zarówno z zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej, jak i z wydziałowej, przy czym częściej sięgają po księgozbiory wydziałowe. W zdecydowanie mniejszym zakresie korzystają z innych bibliotek.

Tabela nr 8. Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena wybranych aspektów korzystania z głównej Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	Biblioteka Wydziału Prawa
	(ocena od 1 do 5, gdzie 1 - ocena najniższa, a 5 najwyższa)	
A) Dostępność lektur obowiązkowych	3,88	3,90
B) Ogólne bogactwo księgozbioru w zakresie tematyki studiów	4,10	4,06
C) Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	4,05	4,08
D) Sprawność obsługi	4,33	4,46
E) Przyjazność obsługi	4,34	4,52
F) Godziny otwarcia	4,23	4,46
G) Warunki pracy (dotyczy zwłaszcza czytelni)	4,46	4,20
H) Możliwość kopiowania tekstów	4,04	4,06
I) Możliwość korzystania z Internetu i tekstów elektronicznych	4,21	4,21
Średnia ocena	4,19	4,19

Wybrane aspekty korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa studenci oceniają dosyć podobnie. W bibliotece wydziałowej badani najlepiej ocenili przyjazność i sprawność obsługi oraz godziny otwarcia. Najślabiej ocenili dostępność lektur obowiązkowych, których ilość, w ich opinii, nie pozwala na wypożyczenie dla większości studentów.

Badani wypełniając Ankietę ewaluacyjną zgłaszali swoje uwagi co pracy biblioteki wydziałowej. Niektórzy chwalili pracę zatrudnionych w niej pracowników, a nieliczni

narzekali na ich nie zawsze przyjazny stosunek wobec studentów. Postulowali, by powiększyć bibliotekę pod względem metrażu, zwiększyć liczbę kontaktów w czytelni, wydłużyć godziny otwarcia, zwiększyć ilość elektronicznych baz publikacji i zwiększyć dostęp do podręczników. Badani nieco narzekali na zbyt wolno działające komputery, zbyt mały dostęp do aktualnej literatury (w tym podręczników) i zbyt małą ilość pozycji do wypożyczenia.

Z kolei w pracy Biblioteki Uniwersyteckiej zwracali uwagę na zbyt małą dostępność do obowiązkowych podręczników oraz brak dostępu do bazy LEX. Postulowali, by wydłużyć godziny jej otwarcia (nawet do 24 h na dobę).

2) *ocena jakości infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, wyposażenie laboratoriów, dostęp do Internetu) i jej dostosowania do ilości studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych*

Wydział dysponuje: 4 salami wykładowymi o łącznej powierzchni 816,70 m² i liczbie miejsc 922 oraz 11 salami ćwiczeniowymi o łącznej liczbie miejsc 432 (powierzchnia poszczególnych sal 74 m²), a także 20 salami seminaryjnymi (powierzchnia wynosi od 20 do 50 m²).

Sala wykładowa z 380 miejscami wyposażona jest w system nagłośnienia konferencyjnego, system prezentacji obrazu i cyfrowy system tłumaczeń symultanicznych. Aula została dodatkowo wyposażona w pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. Sala jest klimatyzowana, ze sterowanymi roletami okiennymi i sterowanym oświetleniem. W sali tej, dla bezpieczeństwa korzystających, zostały zamontowane drzwi antypaniczne, przez które wychodzi się bezpośrednio na podwórze. Pozostałe sale wykładowe wyposażone są w nagłośnienie, wideoprojektory i ekrany zdalnie sterowane oraz komputery.

We wszystkich salach ćwiczeniowych zamontowane są wideoprojektory, ekrany zdalnie sterowane oraz komputery lub laptopy. Poza tym w portierni budynku znajdują się dwa rzutniki przenośne i dwa laptopy, z których mogą korzystać pracownicy i studenci.

Jedna z sal ćwiczeniowych przystosowana jest do prowadzenia symulacji rozpraw sądowych (tzw. sala sądowa). Wyposażona jest także w rzutnik i ekran zdalnie sterowane oraz komputer.

W budynku znajduje się Pracownia Kryminalistyki wyposażona w komputer multimedialny z dostępem do Internetu, drukarkę ze skanerem, rzutnik. Studenci podczas zajęć mogą korzystać z urządzeń do badania dokumentów publicznych, z testerów

uniwersalnych do sprawdzania autentyczności druków wartościowych, z zestawów do ujawniania śladów linii papilarnych oraz z zestawów daktyloskopijnych. Na ścianach pracowni zawieszono są tablice poglądowe, a w gablotach wyłożone są repliki broni.

Wydział posiada 2 mobilne kabiny do tłumaczeń symultanicznych, które, w zależności od potrzeb, mogą być ustawione w różnych salach.

W budynku znajduje się klimatyzowana sala posiedzeń, wyposażona w rzutnik i ekran zdalnie sterowane, a także w nagłośnienie z rejestracją dźwięku, z której korzystają, zarówno pracownicy jak i studenci.

Sale ćwiczeniowe, część sal seminaryjnych oraz hole wyposażone są w wentylację mechaniczną i układy wentylacyjne z odsysaniem ciepła.

Wszystkie sale wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone są w krzesła z odkładanymi stolikami, w krzesła z pulpitemi lub tradycyjne ławki z krzesłami, a także w tablice suchościeralne lub flipchart.

W budynku znajduje się pracownia komputerowa, która dysponuje 21 stanowiskami komputerowymi oraz dwoma drukarkami sieciowymi, wyposażona w rzutnik i ekran. Studenci i pracownicy Wydziału Prawa mają możliwość korzystania z sieci Internet i sieci bezprzewodowej. Dodatkowo w jednej z sal ćwiczeniowych znajduje się 15 laptopów podłączonych do bezprzewodowej sieci internetowej, z których korzystają studenci podczas zajęć. Pomieszczenia pracowni komputerowej są klimatyzowane.

Oddzielne pomieszczenia w budynku posiadają: Studencka Poradnia Prawna, Redakcja Biuletynu Wydziału Prawa i Samorząd Studencki.

Wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału (katedry i zakłady) wyposażone są w komputery i drukarki. Pracownicy tych jednostek mogą korzystać z sieci Internet, oprogramowania służącego do edycji dokumentów oraz Systemu Informacji Prawnej LEX.

Na parterze budynku znajduje się Biblioteka Wydziału Prawa, która, dla zachowania komfortu czytelnikom, została oddzielona od reszty budynku przeszkloną ścianką, a jej pomieszczenia są klimatyzowane. Zajmuje ona 5 pomieszczeń o łącznej powierzchni ok. 300 m². Czytelnia o powierzchni 133,5 m² dysponuje 72 miejscami, w tym jedno stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących. Katalogi (tj. komputerowe bazy danych) wyposażone są w 2 drukarki sieciowe i 14 stanowisk komputerowych pracujących w sieci. Wypożyczalnia wraz z magazynami zajmuje powierzchnię 80 m².

Wydział jest przystosowany do przyjmowania na studia osób niepełnosprawnych (podjazdy, winda, toalety). Największa aula została wyposażona w pętlę indukcyjną

wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. W czytelni znajduje się stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących, a w pomieszczeniu wypożyczalni – kserokopiarka, z której mogą bezpłatnie korzystać studenci niepełnosprawni.

Na korytarzach (na parterze i I piętrze) ustawione są tzw. „kioski komputerowe” - terminale umożliwiające uzyskanie informacji dotyczących trybu i programów studiów oraz kontakt z dziekanatem.

Wszystkie pomieszczenia dziekanatów są klimatyzowane, wyposażone w kserokopiarki i niszczarki. Na parterze budynku znajdują się trzy ogólnodostępne samoobsługowe kserokopiarki.

Wydział posiada własny parking na ok. 100 miejsc, z którego korzystają pracownicy i studenci (budynek znajduje się na terenie miejskiej płatnej strefy parkowania).

Studenci korzystają z szatni, która może przyjąć 860 okryć. Oprócz tego przy Czytelni ustawione są szafy ze skrytkami, w których osoby korzystające z biblioteki mogą zostawić zbędne rzeczy. W ubiegłym roku dostawiono kolejną szafę i aktualnie studenci mają do dyspozycji 28 skrytek.

W podziemiach budynku znajduje się bufet na ok. 90 miejsc. Poza tym przy szatni i portierni wystawione są pojemniki z wodą i kubeczkami jednorazowymi, a na holach na I i II piętrze ustawionych jest łącznie 5 automatów z napojami zimnymi, gorącymi i słodczymi.

Na parterze budynku oraz na dwóch półpiętrach głównej klatki schodowej znajdują się tablice, na których studenci mogą wywieszać informacje o organizowanych imprezach. Poza tym koła naukowe i organizacje studenckie mają do dyspozycji gabloty, które wiszą się na korytarzach. W holu auli znajduje się tablica, która jest wykorzystywana do organizowania tematycznych wystaw. Ponadto przy katedrach i zakładach zawieszono są gabloty przeznaczone do umieszczania informacji o rozwoju naukowym tych jednostek oraz informacji dla studentów. Poza tym gabloty znajdują się przy dziekanatach wszystkich kierunków i są wykorzystywane do przekazywania informacji niezbędnych studentom.

Budynek wyposażony jest w sieć centralnego ogrzewania z węzłem c.o. wyposażonym w automatykę, w instalację wodno-kanalizacyjną przyłączoną do sieci miejskiej, kanalizację deszczową podłączoną do sieci miejskiej, instalację oświetleniową i gniazd wtykowych, telefoniczną, komputerową, odgromową oraz telewizji przemysłowej (zewnętrznej – 11 kamer i wewnętrznej – 3 kamery) – monitor zamontowany jest w portierni budynku. W budynku jest zamontowany elektronicznie sterowany system przeciwołodzienny i

mur spustowych. Podjazd dla niepełnosprawnych wraz z przylegającymi do niego schodami oraz schody fasady wyposażone są w instalację przeciwbłodzeniową.

Na każdej kondygnacji budynku znajdują się sanitariaty: na parterze damski i męski – w lewej części budynku, na I piętrze (2 damskie, 3 męskie, toaleta dla niepełnosprawnych i toaleta dla personelu) – w lewej i prawej części budynku, na II piętrze (2 damskie – w prawej i lewej części budynku i 1 męski – w lewej części budynku). Sanitariaty wyposażone są w pojemniki z papierem toaletowym, mydłem oraz w suszarki do rąk.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o jakość infrastruktury w opinii 683 badanych (co stanowi 15,9% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁷. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 9. Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	[%] badanych					
A) sale wykładowe	46,63	41,23	9,30	1,20	1,05	0,60
B) sale ćwiczeniowe	27,52	42,26	19,40	1,65	0,60	8,57
C) środki audiowizualne i multimedialne	35,09	46,23	13,10	1,51	0,30	3,77
D) wyposażenie laboratorium	7,10	8,64	3,55	0,46	0,62	79,63
E) dostęp do Internetu	20,12	36,01	23,15	8,32	3,78	8,62

Jak wynika z Tabeli nr 9 jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania oceniana jest przez badanych bardzo wysoko. Dotyczy to, zarówno stanu sal wykładowych (87,86%), środków audiowizualnych (81,32%) i sal ćwiczeniowych (69,78%), jak też możliwości dostępu do Internetu (56,13%).

Nieliczni studenci narzekali na trudności z dostępem do Internetu w bibliotece i na utrudniony dostęp do WIFI (poprzez konieczność stosowania haseł), na „niewygodne stoliki

¹⁷ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 16.09.2013 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

w kilku salach uniemożliwiający korzystanie z komputera” (bez podania numeru sali), niewygodne krzesła w s. 215, brak klimatyzacji w salach wykładowych, zbyt małą ilość toalet, ciasne sale (bez podania numerów sal), często psujące się ksero (stąd propozycja „obsługi ksera przez kompetentną osobę”).

Infrastrukturę Wydziału tworzy też pracownia komputerowa. Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o prawidłowe funkcjonowanie pracowni komputerowej w opinii 683 badanych (co stanowi 15,9% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych, przyniosły określone rezultaty¹⁸. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 10. Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) Czy godziny otwarcia umożliwiają efektywne korzystanie z pracowni?	19,69	60,10	15,37	4,15	0,69
B) Czy ilość stanowisk komputerowych jest wystarczająca?	19,14	53,97	15,17	8,97	2,76
C) Czy stanowisko komputerowe spełnia twoje oczekiwania efektywnego korzystania z pracowni?	17,18	54,64	18,56	7,04	2,58
D) Czy w razie potrzeby pracownicy pracowni udzielają fachowej pomocy?	34,66	50,52	12,24	2,07	0,52

Jak wynika z Tabeli nr 10 funkcjonowanie pracowni komputerowej w zakresie efektywnego korzystania z niej pozytywnie ocenia 70% - 80% badanych, a 85,18% wysoko ocenia fachową pomoc pracowników.

Tabela nr 11. Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

¹⁸ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 16.09.2013 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	W ogóle nie korzystam
	[%] badanych				
	2,36	13,86	26,30	30,08	27,40

Z pracowni, z różnym natężeniem, korzysta 72,60 % badanych, tylko nieliczni jej nie odwiedzają.

Tabela nr 12. Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[%] badanych					
	15,77	46,81	13,59	0,84	0,00	22,99

Aż 62,58% badanych ocenia bardzo dobrze i dobrze funkcjonowanie pracowni komputerowej, a ok. 14% - przeciętnie. Odsetek odpowiedzi wskazujących na niewłaściwe funkcjonowanie pracowni jest nieznaczny.

Wypełniając Ankietę ewaluacyjną nieliczni badani zwrócili uwagę na potrzebę poprawy jakości komputerów i krzeseł w pracowni.

3) ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia (głównie na stronach internetowych wydziałów i instytutów)

Informacje na temat kształcenia, w szczególności informacje o poziomach, formach i kierunkach kształcenia, międzynarodowej współpracy naukowej i wymianie studenckiej, zakładanych kwalifikacjach zawodowych absolwentów, programach nauczania i planach studiów są umieszczane na bieżąco na stronie internetowej Wydziału w odpowiednich zakładkach.

Natomiast treści programowe przedmiotów oraz spis literatury przedmiotowej zawarte są w sylabusach z poszczególnych przedmiotów realizowanych zgodnie z obowiązującymi na Wydziale programami studiów na kierunkach: Prawo, Administracja, Europeistyka,

Bezpieczeństwo Narodowe. Część sylabusów została zamieszczona na stronie internetowej Wydziału w zakładce: „Pliki do pobrania” w zakładkach poszczególnych Katedr/Zakładów, a pozostała część - na tablicach ogłoszeń przy Zakładach/Katedrach, co jest zgodne z Uchwałą nr 834 Senatu UwB z dnia 24 czerwca 2009 r. w sprawie wytycznych dla podstawowych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu określających zasady tworzenia programów nauczania i planów studiów wyższych, podyplomowych i kursów doszkalających. Ponadto, sylabusy są też dostępne w pokoju 202, zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej.

Aktualny harmonogram zajęć dydaktycznych dostępny jest na stronie internetowej Wydziału. Wszelkie zmiany (np. odwołanie zajęć, terminy ich odpracowywania) nanoszone są systematycznie.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o dostęp i przejrzystość informacji na temat kształcenia w opinii 683 badanych (co stanowi 15,9% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁹. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 13. Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa przez , doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	Jeszcze nie odwiedziłem
	[%] badanych				
Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa	59,85	30,91	7,42	1,67	0,15

Stronę internetową Wydziału odwiedza, z różnym natężeniem, ok. 90% badanych, nie odwiedzają jej - nieliczni.

Tabela nr 14. Dostęp i przejrzystość informacji na temat kształcenia w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

¹⁹ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 16.09.2013 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Ocena zawartości na stronie internetowej wydziału informacji zapewniających uzyskanie różnych aspektów wiedzy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) oferowanych poziomów i form kształcenia	44,86	47,89	5,59	1,36	0,30
B) kwalifikacji zawodowych absolwentów	29,24	50,91	13,48	5,61	0,76
C) jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami	34,40	52,05	10,50	2,59	0,46
D) możliwości wyjazdu na inne uczelnie	35,38	46,62	13,38	3,85	0,77
E) programu i planu studiów	61,15	32,63	3,64	2,12	0,46
F) treści programowych przedmiotów	42,01	46,58	7,46	3,04	0,91
G) lektur przedmiotowych	23,04	48,23	16,74	8,60	3,38
H) kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów	23,51	43,05	17,71	11,15	4,58

Jak wynika z Tabeli nr 14 informacje obejmujące różnorodne aspekty wiedzy zawartej na stronie Wydziału Prawa dla zdecydowanej większości badanych są dostępne i przejrzyste. Najwyżej oceniono, pod tym względem, informacje z zakresu: programu i planu studiów (93,78%), oferowanych poziomów i form kształcenia (92,75%), treści programowych przedmiotów (88,59%), jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami (86,45%), możliwości wyjazdu na inne uczelnie (82%). Aż 80,15% badanych pozytywnie oceniło dostępność informacji dotyczących kwalifikacji zawodowych absolwentów, lektur przedmiotowych (71,27%) i kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów (66,56%).

W ankiecie ewaluacyjnej badani zwracali uwagę na potrzebę uaktualniania przez wykładowców sylabusów.

4) ocena organizacji zajęć

W zakresie organizacji zajęć podejmowane są i sukcesywnie realizowane następujące działania: publikacja ułożonych rozkładów zajęć w formie papierowej i elektronicznej – docelowo będzie to tylko forma elektroniczna, jako bardziej dostępna i wygodna; rozpowszechnianie informacji o zachodzących zmianach w organizacji zajęć poprzez zamieszczanie ogłoszeń również w Internecie; ustalanie z pracownikiem nowego terminu zajęć w razie niemożności przeprowadzenia przez niego zajęć (pracownik układający rozkłady przekazuje informacje właściwemu dziekanatowi oraz studentom); rezerwacja sal na potrzeby przeprowadzenia konferencji, spotkań, zebrań (bezkolizyjna realizacja zajęć oraz

zaplanowanych imprez), na zajęcia prowadzone na studiach doktoranckich i podyplomowych.

Ułożenie rozkładów zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych należy obecnie do jednego pracownika administracji wydziałowej, co powoduje ich sprawniejszą organizację. Nauczyciel akademicki ustala nowy termin zajęć ze wskazanym wyżej pracownikiem, co sprzyja sprawniejszemu przepływowi informacji. Osoba odpowiedzialna za układanie planu wykorzystuje Internet jako powszechną i wygodną formę wymiany informacji. Owe działania podlegają dalszemu rozwojowi oraz integrują pracę nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych.

Badani wypełniając Ankiety ewaluacyjną prosili o zamieszczanie planów zajęć/harmonogramu sesji z większym wyprzedzeniem czasowym przed rozpoczęciem roku akademickiego/sesji, o podawanie informacji z większym wyprzedzeniem czasowym o dniach wolnych/godzinach rektorskich i dziekańskich, ograniczanie ilości „okienek” między zajęciami, zmniejszenie ilości zjazdów na ostatnim roku studiów magisterskich, odbywanie zajęć w niedzielę tylko do godz. 18.00.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o właściwą organizację zajęć w opinii 683 badanych (co stanowi 15,9% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty²⁰. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 15. Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w celu załatwienia jakiejś sprawy	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej
	[%] badanych			
	0,76	16,29	63,17	19,79

Studenci odwiedzają dziekanat, w miarę potrzeby: kilka razy w semestrze lub w

²⁰ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 16.09.2013 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

miesiącu.

Tabela nr 16. Godziny otwarcia dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Godziny otwarcia dziekanatu jako umożliwiające sprawne załatwienie spraw	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
	16,11	51,52	12,46	13,68	6,23

Jak wynika z Tabeli nr 16 godziny otwarcia dziekanatu pozwalają na sprawne załatwienie spraw. Uznało tak ok. 67,63% studentów, przeciwnego zdania było ok. 20%.

Tabela nr 17. Ocena przekazywania informacji przez pracowników dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena przekazywania przez pracowników dziekanatu w sposób wyczerpujący następujących informacji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
	28,88	53,92	10,60	4,92	1,69
A) informacje dotyczące toku studiów	28,88	53,92	10,60	4,92	1,69
B) informacje dotyczące spraw stypendialnych	30,30	48,67	13,81	5,18	2,04
C) informacje dotyczące opłat za studia	39,06	49,45	8,19	2,20	1,10

Zdecydowana większość badanych (80-90%) jest zadowolona ze sposobu przekazywania przez pracowników dziekanatu różnych informacji. Niezadowolenie wykazuje niewielu badanych.

Tabela nr 18. Ogólna ocena pracy dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena pracy dziekanatu	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
--------------------------------------	--------------	-------	------------	-----	------------	----------------

	[%] badanych					
	29,10	47,68	17,03	2,63	1,24	2,32

Dobrze i bardzo dobrze pracę dziekanatu ocenia 76,78% badanych, natomiast źle i bardzo źle – tylko 3,87%.

Badani wypełniając Ankietę ewaluacyjną zgłosili uwagi i propozycje zmierzające do usprawnienia pracy dziekanatu. Nieliczni prosili o sprawniejszą obsługę pracowników dziekanatu podczas załatwiania spraw związanych np. ze stypendiami, o bardziej miłe traktowanie studentów oraz o informowanie studentów o aktualnie dostępnych stypendiach/kursach/szkoleniach/konferencjach. Sugerowali, by dziekanat (w tym studiów podyplomowych) był czynny codziennie (bez dnia pracy wewnętrznej) oraz w dłuższym wymiarze czasowym. Prosili o większą dostępność pani prodziekan ds. studiów niestacjonarnych podczas zjazdów. Zaproponowali, by informować studentów drogą elektroniczną o dokumentach do podpisu oraz stworzyć możliwość składania podań w wersji elektronicznej z wykorzystaniem USOSa i elektroniczną kartę obiegową.

Wnioski:

Ad.1) Zasoby biblioteczne Wydziału Prawa aktualizowane są systematycznie, dostosowując się tym samym do dynamicznego rozwoju wielu dziedzin polskiego prawa oraz jego częstych zmian. Zakupy są dokonywane, zarówno samodzielnie przez bibliotekę, jak również po uwzględnieniu zapotrzebowania pracowników i studentów. Dzięki temu studenci mają szeroki dostęp nie tylko do baz polskich, ale i zagranicznych. Dbłość pracowników Biblioteki o zapewnienie przyjaznej i sprawnej obsługi oraz godziny otwarcia należy ocenić bardzo wysoko. Jej funkcjonowanie umożliwia efektywne korzystanie z zasobów.

Ad.2) Jakość infrastruktury Wydziału Prawa należy ocenić bardzo wysoko. Ilość sal wykładowych, ćwiczeniowych i seminaryjnych wystarcza do umieszczenia studentów na zajęciach. Znaczna część pomieszczeń została wyposażona w nowoczesny sprzęt komputerowy, środki audiowizualne, kopiarki. W wielu salach (w szczególności, w salach dydaktycznych, salach organizacji studenckich, pracowni komputerowej) zapewniono dostęp, zarówno studentom, jak i pracownikom do Internetu. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wielkość sal wykładowych, ćwiczeniowych i seminaryjnych dostosowana jest do ilości studentów przypisanych do danych zajęć, a o właściwe umieszczenie w nich określonych ilości studentów dba osoba odpowiedzialna za układanie

planów studiów.

Ad. 3) Informacje na temat kształcenia dostępne na stronie internetowej Wydziału sformułowane są w sposób przejrzysty i czytelny dla studentów.

Ad. 4) Organizacja zajęć przebiega sprawnie. Opinie studentów wskazują na prawidłowe i zadowalające funkcjonowanie dziekanatu.

W ramach monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów uwagi oraz propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

5. OCENA MOBILNOŚCI STUDENTÓW/DOKTORANTÓW

Analiza i ocena programu dotyczącego mobilności studentów/doktorantów i jego realizacji na Wydziale Prawa następuje według kryteriów zawartych w § 9 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.):

1) funkcjonowanie wymiany studentów/doktorantów w ramach umów pomiędzy uczelniami w zakresie programów mobilności studentów/doktorantów

Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku realizuje wymiany studenckie, przede wszystkim, w ramach programu LLP-Erasmus. W roku akademickim 2012/2013 miał on podpisane 52 umowy LLP-Erasmus z uczelniami europejskimi. W roku akademickim 2012/2013 na wymianie przebywa 42 studentów, a w 2011/2012 - 37 studentów.

W ramach programu Erasmus funkcjonuje także element praktyk zagranicznych. W roku akad. 2012/2013 z oferty praktyki zagranicznej współfinansowanej z funduszy LLP-Erasmus skorzystało 12 studentów Wydziału Prawa.

Na Wydziale Prawa w roku akad. 2012/2013 studiuje łącznie 26 studentów zagranicznych. Na rok akademicki – 2013/2014 jest 38 zgłoszeń (stan na czerwiec 2013 r.).

Wymiana studentów odbywa się także na podstawie innej umowy, spoza programu Erasmus: EU Articulation Scheme – Abertay University, Dundee, Szkocja (roczny program kończący się uzyskaniem tytułu bachelor). W roku 2012/2013 – 2 studentów.

W ramach programu Partnerstwo Wschodnie (stypendia BUWiWM) na studiach doktoranckich prowadzonych w języku angielskim studiuje 2 osoby z zagranicy.

Na podstawie podpisanych umów dotyczących letnich szkół prawa – z Uniwersytetem w Michigan (USA) i Uniwersytetem w Sankt Petersburgu (Rosja) – oba programy realizowane są w roku akademickim 2012/2013.

W Letniej Szkole Prawa Rosyjskiego i Europejskiego uczestniczyć będzie 20

studentów (10 z Wydziału Prawa UwB i 10 z Sankt Petersburga). W roku 2012/2013 szkoła odbyła się w Sankt Petersburgu.

W ramach Letniej Szkoły Prawa Porównawczego USA-EU do Białegostoku przyjechało 16 studentów amerykańskich, 3 studentów z Białorusi. W programie bierze także udział 19 polskich uczestników (studentów i doktorantów).

Od kilku lat studenci Wydziału Prawa Uczestniczą także w Letniej Szkole „General Problems of Transnational Law” (Universidad de Deusto w hiszpańskim Bilbao). W roku akademickim 2012/2013 wyjechało 4 studentów.

Od października 2013r. zostanie uruchomiona Szkoła Prawa Francuskiego. Po raz kolejny zostanie zorganizowana Szkoła Prawa Niemieckiego. Zostanie też uruchomione Centrum Prawa Brytyjskiego (British Law Centre).

W tym miejscu należy zauważyć, że odrębny dla studiów doktoranckich program wymiany doktorantów w ramach umów pomiędzy uczelniami na Wydziale Prawa nie funkcjonuje. Doktoranci mogą korzystać z kierowanej do nich oferty wymiany w zakresie LLP-Erasmus. W roku akademickim 2012/2013 w zakresie „wymiany” międzynarodowej doktorantów 2 osoby uczestniczyły w konferencjach zagranicznych, a 4 osoby (5 wyjazdów) w kwerendach, w tym: 1 wyjazd finansowany był z BMN, 3 wyjazdy - z grantu (2 osoby) i 1 wyjazd nastąpił w ramach umowy o współpracy (dofinansowany przez Dziekana).

2) funkcjonowanie sformalizowanego systemu zasad zaliczania osiągnięć studentów/doktorantów (punktów i ocen)

W ramach wymiany międzynarodowej na Wydziale Prawa funkcjonują zasady uznawania przedmiotów zaliczonych przez studentów w trakcie pobytu za granicą zatwierdzone przez Prodziekana ds. studiów stacjonarnych.

Z kolei wobec doktorantów wymieniony powyżej system wynika z przyjętego programu kształcenia (znowelizowanego w czerwcu 2013 r.), gdzie min. określono zasady (podstawowe sposoby) weryfikacji efektów kształcenia. Ponadto w stosunku do osiągnięć doktorantów, którzy rozpoczęli studia w roku akad. 2012/2013 obowiązuje karta oceny realizacji przez doktoranta zajęć praktycznych (zajęć dydaktycznych lub udział w projektach badawczych). Jej wzór określony został Uchwałą Rady Wydziału Prawa.²¹ Generalnie nie wprowadzono odrębnych zasad wystawiania ocen czy punktów. Wyjątek w tym zakresie

²¹ Uchwała Rady Wydziału Prawa Nr 885 z dnia 20 kwietnia 2012 roku w sprawie zatwierdzenia sposobu dokonywania oceny realizacji programu studiów doktoranckich oraz prowadzenia badań naukowych przez doktorantów.

stanowią zasady zaliczenia zajęć seminaryjnych (które szczegółowo określono w planie studiów), gdzie wskazano warunki będące *de facto* minimalnymi wymogami zaliczenia. Należy zauważyć, że system oceny realizacji programu studiów doktoranckich oraz prowadzenia przez doktorantów badań naukowych jakkolwiek formalnie został powołany do życia, jego merytoryczne wdrożenie nastąpi po zakończeniu bieżącego roku akad. (§ 5 ww. Uchwały RW).

3) *wykorzystanie doświadczeń zdobytych przez studentów/doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia (np. uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej, zmiana sposobu prowadzenia zajęć)*

Wymiana międzynarodowa stała się inspiracją do zorganizowania na Wydziale Prawa UwB programu przedmiotów, które mogą być prowadzone w językach obcych. W roku akademickim 2012/2013 lista obejmuje ponad 65 przedmiotów. Od kilku lat na zajęcia w językach obcych uczęszczają nie tylko studenci zagraniczni, ale także studenci Wydziału Prawa, którzy mają prawo do realizacji zajęć w językach obcych w ramach swoich specjalizacji. Taka oferta merytoryczna stała się także powodem do wzrostu liczby przyjeżdżających studentów. Studenci polscy uczęszczający na takie przedmioty rozwijają umiejętności językowe w zakresie przedmiotów prawniczych, a w związku z tym coraz pewniej czują się podczas wszelkiego rodzaju rozmów kwalifikacyjnych i egzaminów sprawdzających nie tylko komunikatywność językową, ale także znajomość fachowego słownictwa. Prowadzenie zajęć w językach obcych wymaga także innych metod kształcenia, odtwarzane są materiały multimedialne z oryginalnym lektorem, analizowane są akty prawne i orzecznictwo obcych państw i sądów w innych językach.

W październiku 2012r. na Wydziale Prawa powstało Centrum Prawniczego Języka Angielskiego.

W związku ze stanem w zakresie studiów doktoranckich, o którym mowa w pkt 1 oraz brakiem zgłaszania w ostatnim roku propozycji nie było możliwe wykorzystanie takich doświadczeń.

4) *opinie przekazane przez studentów/doktorantów przyjeżdżających (polskich i zagranicznych) na temat realizowanych na uczelni studiów w stosunku do oczekiwań w tym zakresie (np. sprawy organizacyjne, życie studenckie, system nauczania, relacje student – nauczyciel akademicki).*

Doświadczenia studentów studiujących w ramach programów na zagranicznych uczelniach zmotywowały do zapewnienia stałej pomocy studentom przyjeżdżającym na Wydział Prawa UwB. Od roku akademickiego 2010/2011 grupa „byłych Erasmusowców” w ramach powołanego do życia Koła YES (Your Erasmus Support), z powodzeniem opiekuje się studentami przyjeżdżającymi, wyznaczając każdemu indywidualnego mentora, organizując imprezy integracyjne i pomagając w codziennych sprawach.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków studentom przebywającym na Wydziale w ramach programu Erasmus, w opinii 7 (100%) studentów, przyniosły określone rezultaty²². Przedstawia je Tabela nr 9.

Tabela nr 19. Ocena organizacji studiów w ramach Programu LLP Erasmus w opinii jego studentów

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Niesatysfakcjonująca [%]
Komunikacja z koordynatorem programu	100	0
Organizacja przyjazdu	100	0
Wybór przedmiotów	100	0
Warunki w akademiku	86	14

Studenci najwyżej ocenili komunikację z koordynatorem, organizację przyjazdu oraz wybór przedmiotów (po 100%). Warunki w akademiku przy ul. Żeromskiego uzyskały nieco niższą ocenę (86%). Dwóch studentów szczególnie podkreśliło dobre kompetencje koordynatora programu ze strony Wydziału Prawa, dobry kontakt z nim.

Tabela nr 20. Ocena pracy kadry Wydziału Prawa UwB w opinii studentów Erasmus

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Niesatysfakcjonująca [%]
Aktywizacja studentów podczas zajęć przez wykładowców	86	14
Kontakt wykładowców ze studentami	86	14
Poziom wymagań wykładowców przez studentów	71,5	28,5
Poziom (jakość) prowadzonych zajęć przez wykładowców	86	14

²² Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Evaluation form for the international students at the Faculty of Law, University of Białystok” stanowiącej Załącznik nr 4b do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.).

Zróżnicowanie metod/materiałów i pomocy dydaktycznych wykorzystywanych podczas zajęć	86	14
--	----	----

Wszystkie aspekty pracy kadry dydaktycznej zostały ocenione wysoko, przy czym doceniono, że prowadzący zajęcia pozostawali blisko studentów (1 os.), a przy regularnym uczęszczaniu na zajęcia zdobywano wiedzę na wysokim poziomie, w szczególności (w przypadku osoby wyrażającej opinię): z „Prawa Unii Europejskiej”, „Prawa prywatnego międzynarodowego”, „Publicznego prawa międzynarodowego” (1 os.).

Jedna osoba stwierdziła, że w każdym przypadku jakość pracy kadry zależy od prowadzącego zajęcia, ale ogólnie wszystko oceniła jako właściwe. Podkreśliła, że podczas zajęć stosowano różne metody: prezentacje na forum grupy, egzamin ustny, test, prace domowe. Uznała, że wszystkie z tych metod były właściwe.

Jedynie jedna osoba wyraziła rozczarowanie niektórymi przedmiotami, ponieważ według niej sporo zajęć było odwoływanym, co zniechęcało do uczestnictwa w innych. Także niezadowolenie wywoływał fakt rozpoczynania niektórych zajęć przed Bożym Narodzeniem, czyli w okresie, w którym sporo osób chciało jechać do domu.

Tabela nr 21. Ocena organizacji procesu kształcenia w opinii studentów Erasmusa

Kategoria	Satysfakcjonujące [%]	Niesatysfakcjonujące [%]
Funkcjonowanie dziekanatu	71,5	28,5
Funkcjonowanie biblioteki	71,5	28,5
Funkcjonowanie pracowni komputerowej	71,5	28,5

*wypowiedziało się tylko 5 spośród 7 badanych.

Funkcjonowanie dziekanatu, biblioteki i pracowni komputerowej studenci ocenili jako dosyć satysfakcjonujące, przy czym:

- wysoko ocenili pracę dziekanatu, gdzie nie było trudności w porozumieniu się w języku angielskim (1 os.).
- pozytywnie ocenili bibliotekę, ale zastrzeżenia budził brak możliwości wzięcia książek na zewnątrz na kilka dni, co jest normalne na uniwersytecie macierzystym.
- dobrze ocenili pracownię komputerową, uznając jednakże, że cena wydruku jest zbyt wysoka.

W ramach porównania Wydziału Prawa UwB i macierzystych uczelni studentów ERASMUS-a stwierdzili oni, że:

- obydwie wydziały są dobre. Szczególnie wysoko oceniony został dział kontaktów międzynarodowych Wydziału Prawa UwB, którego pracownicy zawsze są bardzo pomocni (1 os.).
- metody nauczania są bardzo podobne, ale poziom wymagań jest znacznie wyższy na uniwersytecie macierzystym studenta ERASMUS-a (1 os.).
- jakość prowadzonych przedmiotów jest wyższa na macierzystym uniwersytecie, jednak niektóre z nich na UwB są na bardzo dobrym poziomie, zwłaszcza „System prawa amerykańskiego” oraz „Publiczne prawo międzynarodowe”. W aspekcie administracyjnym wydział funkcjonuje na wysokim poziomie (1 os.).
- na macierzystym uniwersytecie generalnie wszystko jest bardziej zorganizowane. W trakcie pobytu w Białymstoku problematyczna była komunikacja w jęz. angielskim, stąd sugestia, aby wprowadzić dzień organizacyjny dla zagranicznych studentów w celu pokazania im funkcjonowania wydziału w tych sferach, z którymi mogą oni mieć do czynienia, tj. biblioteka, pracownia komputerowa (1 os.).
- zajęcia różnią się tym, że na macierzystym wydziale są obowiązkowe ćwiczenia i w rezultacie uzyskuje się większe pojęcie o przedmiocie, oczywiście w dużo większym wymiarze godzinowym. Sfera administracyjna jest taka sama jak na wydziale macierzystym. (1 os.).

Ponadto, 3 (100%) studenci Wydziału Prawa uczestniczący w wymianie międzyuczelnianej dokonali oceny programu nauczania, pracy kadry organizacji oraz procesu kształcenia na naszym Wydziale (w porównaniu z innymi wydziałami)²³. Przedstawia ją Tabela nr 22.

Tabela nr 22. Ocena programu nauczania na Wydziale Prawa UwB

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Nie satysfakcjonująca [%]	Brak odpowiedzi [%]
Możliwość indywidualnego kształtowania programu nauczania przez studentów	66,66	33,33	0
Różnorodność specjalizacji	66,66	33,33	0
Różnorodność przedmiotów specjalizacyjnych	66,66	33,33	0
Różnorodność miejsc	66,66	0	33,33

²³ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Ankieta studentów uczestniczących w wymianie międzyuczelnianej” stanowiącej Załącznik nr 4a do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.).

odbywania praktyk			
-------------------	--	--	--

Większość badanych wszystkie powyższe kategorie oceniło jako satysfakcjonujące.

Propozycje potencjalnych zmian na naszym wydziale zgłaszane przez jednego studenta dotyczyły, w szczególności: potrzeby bardziej praktycznego nauczania niektórych przedmiotów (jako modelowy, w innej uczelni, podawał on przykład przedmiotu „Hipoteka, księgi wieczyste”), bardziej poważnego pod względem sposobu zaliczania przez wykładowców przedmiotów specjalizacyjnych (czyli oceny za konkretną formę aktywności studenta, nie za obecność) oraz zwiększenia liczby zajęć w języku angielskim. Inny student postulował o uszczegółowienie i zwiększenie liczby specjalizacji np. o Prawo medyczne.

Tabela nr 23. Ocena pracy kadry Wydziału Prawa UwB

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Nie satysfakcjonująca [%]	Brak odpowiedzi [%]
Aktywizacja studentów podczas zajęć przez wykładowców	100	0	0
Kontakt wykładowców ze studentami	66,66	33,33	0
Poziom wymagań wykładowców przez studentów	100	0	0
Poziom (jakość) prowadzonych zajęć przez wykładowców	66,66	0	33,33
Zróżnicowanie metod/materiałów i pomocy dydaktycznych wykorzystywanych podczas zajęć	33,33	33,33	33,33

W ramach oceny pracy kadry najlepiej oceniono aktywizację studentów podczas zajęć przez wykładowców oraz poziom wymagań wykładowców (po 100%), a najslabiej zróżnicowanie metod/materiałów i pomocy dydaktycznych wykorzystywanych podczas zajęć (33%).

Propozycje potencjalnych zmian na naszym wydziale zgłaszane przez jednego studenta dotyczyły, w szczególności: potrzeby udoskonalenia sposobu korzystania ze slajdów podczas zajęć przez wykładowców. Postulowano, by były one syntetyczne, zawierające, głównie „słowa kluczowe”, z możliwością robienia obok notatek, a także dostępne studentom. Jako idealny przykład takiego posługiwania się slajdami podawano przykład Szkoły Prawa Amerykańskiego odbywającej się na naszym wydziale. Inny student postulował o upracticznienie zajęć poprzez „zwiększenie ilości zajęć praktycznych, przeprowadzanie

symulacji rozpraw, rozwiązywanie przypadków dotyczących danego tematu zajęć i organizowanie wyjść na wódkę”. Inna badana osoba zwróciła uwagę na potrzebę poprawy kontaktu pocztą elektroniczną wykładowców ze studentami (gł. odpisywanie na e-maile) oraz na potrzebę większej aktywizacji studentów na zajęciach („ćwiczenia często niczym nie różnią się od wykładów”).

Tabela nr 24 Ocena organizacji procesu kształcenia

Kategoria	Satysfakcjonujące [%]	Nie satysfakcjonujące [%]
funkcjonowanie dziekanatu	100	0
funkcjonowanie biblioteki	100	0
funkcjonowanie pracowni komputerowej	100	0

Wszyscy badani wszystkie powyższe kategorie ocenili jako satysfakcjonujące.

Jedna z badanych stwierdziła, przy tym, że Wydział Prawa UwB ma bardzo wysoki poziom kształcenia, w porównaniu z wydziałem, na którym uczestniczyła w wymianie międzyuczelnianej. Stwierdziła, że: „Chciałabym, żeby nasz wydział dalej rozwijał się w taki sposób, jak obecnie”, ale „byłoby dobrze, gdyby poprawiło się zaplecze kadrowe - większy dostęp do profesorów, specjalistów w różnych dziedzinach”.

Propozycje potencjalnych zmian na naszym wydziale zgłaszane przez jednego studenta dotyczyły, w szczególności: potrzeby zwiększenia ilości przedmiotów do wyboru i osób prowadzących. Inny zwracał uwagę na możliwość bardziej elastycznego, nadającego się do samodzielnego kształtowania planu kształcenia (według jego propozycji student sam decyduje ile przedmiotów specjalizacyjnych wybiera w danym roku) oraz na możliwość prowadzenia przez studentów wspólnych badań z kadrą naukową. Inna badana uznała, że funkcjonowanie naszego dziekanatu i biblioteki jest wzorowe.

Wnioski:

Ad. 1) Wymiana studentów w ramach umów pomiędzy uczelniami w zakresie programów mobilności studentów odbywa się systematycznie i stale rozwija. Jest to możliwe ze względu na wzrost ilościowy oraz różnorodność umów z innymi uczelniami, a także bogatą ich ofertę. Z roku na rok obserwuje się większą mobilność studentów Wydziału Prawa w zakresie umiędzynarodawiania ich kontaktów z uczelniami różnych państw.

Ad. 2) Na Wydziale funkcjonuje sformalizowany system zasad zaliczania osiągnięć

studentów (punktów i ocen).

Ad. 3) Wydział oferuje szereg wykładów z różnych dziedzin prawa prowadzonych w 3 językach. Poszerzenie oferty, w porównaniu do ubiegłych lat, było reakcją na zapotrzebowanie studentów. Takie przedsięwzięcia pozwolą im na wzbogacenie specjalistycznego słownictwa oraz rozwinięcie umiejętności językowych.

Ad. 4) Generalnie studenci programu ERASMUS są zadowoleni z pobytu na naszym Wydziale. Również studenci uczestniczący w wymianie międzyuczelnianej pozytywnie oceniają nasz wydział, wskazując na potencjalne możliwości udoskonalenia niektórych sfer jego funkcjonowania.

6. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBYTYCH STUDIÓW

Uzyskanie opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów nastąpiło na podstawie § 10 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Odbłyło się ono poprzez przeprowadzenie anonimowych badań ankietowych wśród absolwentów Wydziału Prawa z rocznika 2012/2013²⁴.

Wśród absolwentów Wydziału Prawa UwB zostały przeprowadzone badania ankietowe dotyczące, w szczególności, oceny przydatności studiów, procesu dydaktycznego i kadry dydaktycznej. Dokonano badania 80 absolwentów studiów, którzy obronili pracę dyplomową, odebrali dyplom w okresie do końca września 2013 r. i wyrazili chęć udziału w badaniach. Wyniki analiz kwestionariuszy ankiet przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela nr 25. Ocena przydatności studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Jak sądzisz, w jakim stopniu odbyte przez Ciebie studia pozwoliły na rozwinięcie:	Bardzo dużym	Dużym	Średnim	Małym	Bardzo małym	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) znajomości zagadnień teoretycznych	34,67	51,97	13,06	0	0	0
B) umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów	12,21	33,54	40,45	12,15	1,56	0

²⁴ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Ankieta absolwenta” stanowiącej Załącznik nr 5 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.).

C) zdolności do wykonywania konkretnych zawodów	14,27	19,02	45,51	17,95	1,19	3,03
D) umiejętności pracy zespołowej	19,49	39,91	34,47	4,53	1,04	0,52
E) umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi	37,8	41,9	15,2	5,04	0	0
F) umiejętności samodzielnego doształcania się	40,92	42,86	13,77	3,18	0	0
G) orientacji i wiedzy o świecie	24,07	50,91	22,14	2,83	0	0
H) możliwości realizacji własnych zainteresowań	20,67	31,81	34,44	9,43	3,31	0

Z Tabeli nr 25 wynika, że odbyte studia umożliwiły naszym absolwentom, w bardzo dużym lub dużym stopniu, nabycie wielu umiejętności. Zdecydowanie najlepiej, w ich ocenie, pozwoliły one rozwinąć znajomość zagadnień teoretycznych (86,64%) i umiejętność samodzielnego doształcania się (83,78%). W tej kategorii najrzadziej wskazywano na nabycie umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów (12,21%) oraz na rozwijanie zdolności do wykonywania konkretnych zawodów (14,27%).

Tabela nr 26. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Jak ocenił(a)byś poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Twoim kierunku?	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy	Brak odpowiedzi
	[%] badanych						
A) Wykłady obowiązkowe	34,14	54,46	11,13	0	0	0	0
B) Ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	27,47	51,59	20,52	0	0,44	0	0
C) Seminaria i proseminaria	52,59	26,95	16,58	3,96	0	0	0
D) Przedmioty fakultatywne	22,62	40,02	29,16	0	0	7,28	0,96
E) Lektoraty	17,92	37,53	26,73	7,77	2,5	5,69	3,6
F) Warsztaty i laboratoria	9,5	27,23	20,89	0	0,89	23,95	17,25
G) Praktyki i zajęcia poza uczelnią	32,63	27,8	21,03	5,56	0,89	5,74	6,28
H) Indywidualne konsultacje	32,92	51,1	11,63	2,82	0,89	0	0
I) Organizacja studiów (rozkład zajęć itp.)	30,78	36,78	25,97	4,17	0	0	2,27

Z Tabeli nr 26 wynika, że zdecydowana większość absolwentów najwyżej (bardzo dobrze i dobrze) oceniła, w kolejności, wykłady obowiązkowe (88,6%) i indywidualne konsultacje (84,02%), w dalszej kolejności seminaria i proseminaria (79,54%) oraz ćwiczenia (79,06%).

Na pytanie: „Co Twoim zdaniem należałoby zmienić w pierwszym rządzie, by poprawić ogólną jakość kształcenia?” odpowiedzi udzieliło 26,79% badanych. Najczęściej, w opinii absolwentów, należy wprowadzić więcej zajęć praktycznych (14,74%). Ankietowani zgłaszali też postulat zwiększenia lektoratów w językach obcych [chyba chodzi o większą ich ilość] (3,12%) oraz potrzebę zmiany podejścia pracowników naukowych, którzy, ich zdaniem, powinni się bardziej przykładać do wykonywania pracy (2,27%). Inni uważali, że [...] „Uniwersytet powinien być bardziej przyjazny studentowi przy załatwianiu kwestii administracyjnych, zwłaszcza, gdy student dodatkowo pracuje i tok nauki nie jest jego jedynym zajęciem. Ale Pani Ania z dziekanatu europeistyki jest aniołem. [...]” (2,27%). W opinii niewielu istotna jest „rozmowa ze studentami, podejście kadry” (1,25%). Nieliczni sugerowali, by „usunąć pewne przedmioty z planu zajęć [ekonomia, logika, doktryny polityczno-prawne]” (0,89%), dokonać zmiany „nastawienia do studenta oraz zmiany sposobu prowadzenia zajęć” (0,89%). Postulowali też o „pracę zespołową oraz rozwiązywanie przypadków plus wyjścia na wokandę” (0,89%), a także o „zwiększenie godzin przeznaczonych na ważne przedmioty i duże przedmioty (prawo cywilne, postępowanie cywilne), a zmniejszenie tych przeznaczonych na mniejsze przedmioty lub rezygnacja z nich” (0,89%). Zdaniem badanych angielski powinien być tylko prawniczy – specjalistyczny (0,89%), a ilość ćwiczeń i konwersatoriów - zwiększona (0,44%).

Tabela nr 27. Ocena kompetencji pracowników Wydziału Prawa w opinii jego absolwentów

Jak oceniasz kompetencje nauczycieli akademickich i innych pracowników Uniwersytetu w Białymstoku na Twoim kierunku?	Wysoki poziom profesjonalizmu	Raczej wysoki poziom profesjonalizmu	Zróżnicowany poziom profesjonalizmu	Raczej niski poziom profesjonalizmu	Niski poziom profesjonalizmu	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) Wśród samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych (doktorów habilitowanych i profesorów)	57,19	26,4	9,88	0	0	6,64
B) Wśród adiunktów i wykładowców (doktorów)	46,07	32,21	13,76	0	0	6,64
C) Wśród asystentów (magistrów)	27,85	37,2	27,8	0,44	0	6,64
D) Wśród pracowników administracji (dziekanat, sekretariat itp.)	59,95	19,12	13,49	0,52	0,44	6,64

Z Tabeli nr 27 wynika, że zdecydowana większość absolwentów wysoko ocenia

profesjonalizm wykładowców oraz pracowników administracji wydziałowej. Uważa, że najwyższy poziom (wysoki i raczej wysoki) występuje, w kolejności wśród: samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych (83,59%), pracowników administracji (79,07%) oraz adiunktów i wykładowców (78,28%).

Tabela nr 28. Ocena wyboru kierunku studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś ten sam kierunek?	Tak	Raczej tak	Nie	Raczej nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych				
	39,81	28,17	13,92	11,31	6,64

Z badań wynika, że większość absolwentów ponownie wybrałaby Prawo, Administrację lub Europeistykę jako kierunek studiów (67,98%).

Tabela nr 29. Ocena wyboru uczelni w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś Uniwersytet w Białymstoku?	Tak	Raczej tak	Nie	Raczej nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych				
	54,85	30,4	3,39	5,93	6,64

Podobnie, jak wyżej, zdecydowana większość absolwentów ponownie wybrałaby Uniwersytet w Białymstoku jako miejsce studiów (85,29%).

Wnioski:

Odbyte studia umożliwiły naszym absolwentom, w znacznym stopniu, nabycie różnych umiejętności. Większość elementów procesu dydaktycznego funkcjonuje prawidłowo, o czym świadczą wysokie oceny prowadzonych zajęć. Bardzo wysoko oceniany jest profesjonalizm wykładowców. Zarówno Wydział Prawa, jak i Uniwersytet w Białymstoku postrzegane są dobrze, gdyż większość badanych ponownie uczyniłaby je miejscem studiowania.

Należy dążyć do zwiększenia aktywności absolwentów przy wypełnianiu kwestionariuszy ankiet. W ramach realizacji Rekomendacji USDZiDJK dla WSZiDJK czynią to pracownicy dziekanatów. Jednakże mogą jedynie zachęcać do tego. Nie dysponują bowiem innymi instrumentami.

7. UZYSKIWANIE OPINII PRACODAWCÓW O POZIOMIE ZATRUDNIANYCH ABSOLWENTÓW

Uzyskanie opinii pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów uczelni nastąpiło na podstawie § 11 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Odbyło się ono poprzez przeprowadzenie w 2013r. anonimowych badań ankietowych wśród pracodawców dotyczących oceny przygotowania do pracy zawodowej zatrudnianych przez nich absolwentów Wydziału Prawa UwB²⁵.

Pisma w sprawie przeprowadzenia badań zostały skierowane, w szczególności, do organów administracji samorządowej (od szczebla wojewódzkiego po gminy w wybranych miejscowościach z woj. podlaskiego), organów administracji rządowej (województwo), organów ścigania (Komendy Policji szczebla wojewódzkiego i powiatowego, a nawet komisariaty), organów wymiaru sprawiedliwości (sądy z okręgu Apellacji białostockiej, prokuratury z okręgu prokuratury apelacyjnej) oraz innych instytucji, np. Straż Graniczna, CBA, ABW itd. Z 80 pism wysłanych do w/w potencjalnych miejsc zatrudnienia naszych absolwentów z terenu województwa podlaskiego zwrotnie otrzymano 56 odpowiedzi. Ocena dokonana przez pracodawców nastąpiła według określonych poniżej kryteriów.

Tabela nr 30. Czynniki decydujące o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa UwB

Kategoria	Tak	Nie	Brak odp.
posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji	91%	5,3%	3,5%
umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	75%	12,5%	12,5%
umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	89,2%	3,5%	7,1%
umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	83,9%	5,3%	10,7%
znajomość języka obcego	14,2%	67,8%	17,8%
umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	76,7%	10,7%	12,5%
dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa UwB	53,5%	32,1%	14,2%

²⁵ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem „Kwestionariusza ankiety pracodawców dotyczącej absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku” opracowanego na Wydziale Prawa.

Z powyższej tabeli wynika, że czynniki, które, w ocenie pracodawców, zdecydowały o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku według częstotliwości wskazań stanowiły:

- posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji (91%),
- umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (89,2%),
- umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (83,9%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (76,7%),
- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (75%),
- dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa UwB (53,5%),
- znajomość języka obcego (14,2%).

Przygotowanie do pracy zawodowej absolwentów Wydziału Prawa UwB (w skali od 2 do 5) pracodawcy ocenili następująco: na ocenę dostateczną – 7,1%, na ocenę dobrą - 62,5%, a na ocenę bardzo dobrą – 26,7%. Odpowiedzi nie udzieliło 3,5% badanych.

Tabela nr 31. Umiejętności i kompetencje, których brakuje absolwentom Wydziału Prawa UwB

Kategoria	Tak	Nie	Brak odp.
wiedza z zakresu prawa i administracji	3,5%	80,3%	16%
umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	51,7%	41%	7,1%
umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	21,4%	64,2%	14,2%
umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	16%	67,8%	16%
znajomość języka obcego	16%	66%	17,8%
umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	23,2%	58,9%	17,8%

Brakujące u absolwentów Wydziału Prawa UwB, w ocenie pracodawców, umiejętności i kompetencje, według częstotliwości wskazań stanowiły:

- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (51,7%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (23,2%),
- umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (21,4%),
- znajomość języka obcego oraz umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (po 16%),
- wiedza z zakresu prawa i administracji (3,5%).

Część pracodawców (ok 32%) zgłosiła własne uwagi i propozycje zmierzające do podniesienia poziomu przygotowania zawodowego absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Wskazywano na potrzebę:

- zwiększenia ilości zajęć praktycznych (12,5%);
- rozwijania umiejętności wykorzystywania wiedzy teoretycznej w praktyce (5,5%);
- wprowadzenia obowiązkowych praktyk w administracji urzędach i sądach (3,5%);
- kształtowania i nabywania umiejętności pracy w zespole (3,4%);
- ściślejszej współpracy z instytucjami, w których odbywają się praktyki (1,7%);
- przygotowywania do sporządzania projektów unijnych (1,7%);
- podniesienia umiejętności interpretacji przepisów (1,7%);
- przygotowywania do wystąpień przed sądem (1,7%);
- nauki pisania decyzji administracyjnych i innych pism (1,7%);
- podniesienia znajomości KPK (1,7%);
- umiejętności autoprezentacji (1,7%);
- wydłużenia praktyk (1,7%);
- nauki umiejętności posługiwania się systemami informacyjnymi (1,7%);
- uaktualniania rozwiązywanych kasusów zgodnie z obowiązującym stanem prawnym (1,7%).

Wnioski:

Ankietowani pracodawcy zatrudniają absolwentów Wydziału Prawa, głównie ze względu na posiadaną wiedzę z zakresu prawa i administracji. W większości dobrze oceniają ich przygotowanie do pracy zawodowej. Jednakże, jak wynika z badań, absolwentom brakuje, przede wszystkim, umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce. Stąd też pracodawcy wskazują na potrzebę bardziej praktycznego przygotowywania studentów do przyszłej pracy. Sugerują zwiększenie ilości i jakości zajęć o charakterze praktycznym.

8. MONITOROWANIE KARIER ZAWODOWYCH ABSOLWENTÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH

Zgodnie z § 11a Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z

dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) program badania losów absolwentów realizuje od 2 lat Biuro Karier UwB. Jego adresatami są wszyscy absolwenci studiów pierwszego oraz drugiego stopnia. Aby wziąć udział w badaniu - studenci ostatnich lat studiów wypełniają deklaracje uczestnictwa, w których podają dane niezbędne dla monitoringu (m.in. adres mailowy - gdyż badanie odbywa się drogą mailową). Takie ankiety są dostępne m.in. w dziekanatach na poszczególnych wydziałach. Wypełnioną deklarację należy zostawić w dziekanacie, bądź dostarczyć do Biura Karier. W przypadku wyrażenia zgody na udział w badaniach studenci otrzymują po jakimś czasie e-mail, w którym są proszeni o wypełnienie kolejnej, załączonej ankiety (dotyczącej oceny ukończonych studiów z perspektywy ich przydatności na rynku pracy). W e-mailu znajduje się link do ankiety. Zgodnie z założeniem programu - potem uczestnicy badania jeszcze kilkakrotnie otrzymują kolejne ankiety - tym razem dotyczące już statusu na rynku pracy.

Pokłosie przeprowadzonych badań stanowi Raport obejmujący badanie losów Absolwentów UwB z rocznika 2011 – 2012, zawierający analizy dotyczące monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa²⁶. Wynika z niego, że ankiety wypełniło 58 osób, co na tle innych wydziałów, stanowi niezły wynik. Jak zauważono, stosunkowo duży udział procentowy absolwentów Wydziału Prawa utrzymuje się kolejny rok, co wskazywać może na wysokie zaangażowanie pracowników wydziału w zbieranie deklaracji uczestnictwa w badaniach. Taki stan rzeczy jest bardzo korzystny ze względu na konieczność stałego zwiększania liczby respondentów w celu zwiększenia reprezentatywności badań.

W skali całej uczelni procentowy udział osób pracujących wyniósł 61,4%, natomiast wśród respondentów z Wydziału Prawa osoby pracujące stanowiły łącznie 70,7%. Spośród 58 uczestników badań, 15 osób zadeklarowało kontynuowanie nauki, przy czym, ponad połowa tych osób podjęła pracę zawodową. Osoby, które nie pracowały i nie studiowały stanowiły 17,2% uczestników badania.

Spośród osób bezrobotnych podczas prowadzenia badań 9 podejmowało wcześniej pracę, głównie w formie pracy dorywczej (5 wskazań). Wśród osób pracujących 28 wykonuje pracę stałą (68,3%), a 13 (22,4%) znajduje się na różnego rodzaju stażach. Brak jest osób pracujących w ramach wolontariatu, praktyk, czy też dorywczo.

Wśród wszystkich osób, które kiedykolwiek pracowały pracodawcami w przeważającej części były firmy prywatne (32 osoby, łącznie 55,2% wskazań). Firmy

²⁶ Raport skrócony. Badanie Losów Absolwentów UwB. Rocznik 2011-2012. Wydział Prawa. Raport został uzyskany z Biura Karier UwB.

państwowe stanowiły 29,3% wskazań (łącznie zatrudnionych w nich było 17 osób), a prowadzenia własnej działalności gospodarczej podjęła się 1 osoba. Procentowy udział ze względu na wielkość firm zatrudniających absolwentów i studentów prawa kształtował się następująco: mikro przedsiębiorstwa – 14 osób (24,1%), małe przedsiębiorstwa 12 osób (20,7%), średnie przedsiębiorstwa – 10 osób (17,2%), duże przedsiębiorstwa – 14 osób (24,1%).

Spśród osób pracujących w momencie przeprowadzenia badania 3 osoby zatrudnione były na stanowiskach kierowniczych, 35 osób pełniło funkcję pracowników umysłowych, 3 osoby były pracownikami fizycznymi. Osoby, które podejmowały wcześniej pracę, ale w momencie przeprowadzenia badań były bezrobotne pracowały na jako pracownicy umysłowi (5 osób) oraz pracownicy fizyczni (4 osoby).

Ciekawe wnioski wypływają z analizy metod poszukiwania pracy. W celu znalezienia pracy respondenci korzystali przede wszystkim z pomocy znajomych, przeglądając oferty pracy w Internecie, wysyłając swoje CV bezpośrednio do firm, w których byli zainteresowani pracą oraz korzystając z usług urzędów pracy. W pytaniu o metody poszukiwania pracy z których skorzystaliby obecnie dalej w pierwszej kolejności wskazują w/w, ale dodatkowo uzupełniają jest o wsparcie rodziny, ogłoszenia prasowe, praktyki/staże w wybranych firmach oraz czytanie Biuletynów Informacji Publicznej. Interesujący jest zwłaszcza fakt, iż dopiero doświadczenie zdobyte na rynku pracy spowodowało u części osób zainteresowanie informacjami zamieszczonymi w BIP.

Warto zaznaczyć, iż okres poszukiwania pracy u osób zatrudnionych był relatywnie krótki. Badanie przeprowadzono pod koniec lutego 2013 roku. Założono przy tym, iż duża część studentów będzie bronić prace dyplomowe we wrześniu i niezbędny będzie okres około pół roku w celu „oswojenia się” z lokalnym rynkiem pracy przed przeprowadzeniem badania. Bez uwzględniania osób bezrobotnych, które w dalszym ciągu kontynuują studia, wyniki badań wskazują, że około 75% absolwentów Wydziału Prawa znajduje pracę najpóźniej 6 miesięcy po ukończeniu studiów, przy czym w 3 miesiące od obrony egzaminu pracuje co najmniej 50% absolwentów.

Respondentom zadano pytania o teoretyczne i praktyczne przygotowanie do wykonywania pracy zawodowej. Oceny mieli dokonywać w sześciostopniowej skali, gdzie 1 było oceną najniższą, a 6 najwyższą. Ogólne teoretyczne przygotowanie do wykonywania zawodu zostało ocenione najwyżej, na 4,02. Praktyczne przygotowanie do wykonywania zawodu ocenione zostało na 3,03. Ocena możliwości rozwoju specjalistycznych umiejętności

związanych z kierunkiem studiów oceniona została na 3,41. Najgorzej respondenci ocenili możliwości związane z rozwojem języków obcych oraz umiejętności informatycznych pod postacią obsługi specjalistycznego oprogramowania wykorzystywanego w przyszłej pracy zawodowej. Odpowiednio było to 2,14 oraz 2,19.

Wyniki te znajdują również potwierdzenie w pytaniu o ponowny wybór kierunku studiów i uczelni. Połowa badanych wybrałaby ten sam kierunek studiów na UwB (50%), natomiast ten sam kierunek studiów na innej uczelni tylko 6,9%. Mniejsza część badanych wybrałaby inny kierunek studiów na innej uczelni – 22,4% lub inny kierunek studiów na UwB (20,7%).

Wnioski

Generalnie wskazać należy na fakt, iż kolejny raz respondenci z Wydziału Prawa stanowią jedną z najliczniejszych grup biorących udział w badaniach losów absolwentów. Jest to istotne zwłaszcza w kontekście zwiększenia ich reprezentatywności. Niestety głębsza analiza z podziałem na poszczególne kierunki studiów oraz tryb studiowania nie jest w chwili obecnej możliwa, ze względu na zbyt małą reprezentatywność próby. Ogólne przygotowanie pod względem teoretycznym do pracy zawodowej można ocenić dobrze, niestety uwagę zwraca niska ocena przygotowania praktycznego. Największym problemem wydaje się być w chwili obecnej kwestia języków obcych oraz umiejętności informatycznych uczonych podczas studiów. Ogólna ocena ukończonych kierunków dokonana przez absolwentów Wydziału Prawa wydaje się być korzystna. Co najmniej 50% absolwentów ponownie wybrałoby ten sam kierunek studiów na Uniwersytecie w Białymstoku, co przy różnorodnych, nie zawsze racjonalnych motywach ich pierwotnego wyboru (w tym moda, namowy znajomych i rodziny etc.) wydaje się być dobrą oceną. Z drugiej strony, niezależnie od braków wskazywanych przez absolwentów należy zwrócić uwagę na wysoki poziom zatrudnienia i krótki czas poszukiwania pracy, który w tym wypadku stanowi znacznie bardziej obiektywny wskaźnik od subiektywnych ocen dokonywanych przez respondentów.

9. INNE PRZEDSIĘWZIĘCIA NA RZECZ POPRAWY JAKOŚCI KSZTAŁCENIA PODEJMOWANE NA WYDZIALE PRAWA UW B

W trosce o stałą poprawę jakości kształcenia na Wydziale Prawa Rada Wydziału

podjęła odpowiednią uchwałę²⁷. Zapisano w niej dążenie do unowocześniania procesu kształcenia jako misję naszego Wydziału. Wskazano domenę działania tej jednostki w kontekście jakości kształcenia oraz cele władz i pracowników w tym zakresie. Wskazano konkretne działania przewidziane do realizacji na najbliższe lata.

Białystok, 23.09.2013r.

DZIEKAN WYDZIAŁ PRAWA

Prof. zw. dr hab. Emil W. Plywaczewski

²⁷ Uchwała nr 1199 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie strategii na rzecz ciągłej poprawy jakości kształcenia na Wydziale Prawa w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na lata 2012-2016.